

SEMNE PE CĂRAREA CREDINȚEI

† IOAN
Mitropolitul Banatului

În literatura noastră teologică avem un număr însemnat de lucrări ale Sfinților Părinți, care au la bază Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție.

De altfel, Teologia ortodoxă, aflată într-o dinamică permanentă, rămâne ancorată în învățătura Bisericii noastre, care nu s-a abătut de la Evanghelia Domnului nostru Iisus Hristos.

Bine cunoscut este, totodată, faptul că, în primele secole d. Hr., învățătura creștină s-a

răspândit cu repeziciune și o parte din sărbătorile, tradițiile și obiceiurile păgâne au fost încreștinate, și au primit ceea ce le lipsea: Harul lui Dumnezeu. De asemenea, edificiile cu arhitectură deosebită din anumite cetăți, din importantele așezări umane ale antichității, în care era primit basileul aflat în vizită, au fost preluate de Biserică și transformate în lăcașuri de cult, unele dintre ele păstrându-se și în zilele noastre.

În general, asemenea clădiri aveau o formă dreptunghiulară, la care era adosat un spațiu semicircular, o absidă, unde erau primiți, de obicei, împăratul și înalții demnitari care îl însoțeau. Prin transformarea respectivului edificiu în lăcaș de cult, absida va deveni altar și locul împăratului pământesc va fi luat de Hristos, Împăratul cerului.

Așa după cum acele clădiri din vechime au devenit biserici, tot așa putem grai despre anumite manifestări și sărbători din spațiul public precreștin, peste care s-au juxtapus sărbătorile noastre și le-au conferit un sens și un caracter creștin.

Părintele Ionel Popescu, după o îndelungată experiență pastorală și o permanentă interacțiune cu credincioșii, mai mult sau mai puțin familiarizați cu doctrina Bisericii, și-a propus să prezinte elementele fundamentale ale unor sărbători și practici creștine, mai ales că unele tradiții, legate de acestea, greșit înțelese, afectează frumusețea și profunzimea adevăratei cinstiri cuvenite lui Dumnezeu și sfinților Săi.

Spre pildă, Părintele se oprește, printre altele, asupra străvechii sărbători creștine, cunoscute cu denumirea de Ignat, sărbătoare în care mulți dintre credincioși sunt mai aplecați spre prepararea hranei materiale tradiționale, neglijând punerea în lumină și cinstirea Sfântului Ignatie Teoforul, martirizat pentru Hristos și Evanghelia Sa.

PREOT DR. IONEL POPESCU

BUCURII DIN PRINDORILE CREDINȚEI STRĂMOȘESTI

EDITURA EUROBIT
TIMIȘOARA, 2021

Foarte actuale și instructive sunt, apoi, explicațiile oferite de autor despre modul de întrebuințare a Aghiasmei Mari, despre pomenirea celor adormiți la Moșii de toamnă, de iarnă și de vară, despre pâinea sfințită de Paști, despre tradițiile frumoase, sănătoase, moștenite de la înaintași, peste care s-a așternut, din păcate colbul istoriei și a acoperit miezul credinței creștine.

Se simte astăzi, mai mult ca oricând, nevoia unor asemenea lucrări de Teologie practică, de Teologie pastorală, pentru a redescoperi tainele credinței noastre și a le lăsa moștenire, curate și neschimbate, generațiilor viitoare. Așa s-a transmis la noi, dintru început, învățătura Evangheliei, mai întâi prin viu grai, apoi în scris și cred că fiecare putem mărturisi că semnul Sfintei Cruci l-am învățat de la mama noastră.

Părintele Ionel Popescu a așezat, în această carte a neuitării și personalități bisericesti, istorice și cultural-literare din Banat, modele de credință și viață morală. Această scriere, onorantă pentru autor, lasă zugrăvite generațiilor tinere

icoane vii ale Neamului nostru românesc, clerici și mireni, cu dragoste față de Dumnezeu, de Biserică și de valorile noastre perene.

Cât de pustie ar fi istoria noastră fără legendarele chipuri ale acestor ctitori de Neam și Țară, unii plecați în Împărăția lui Dumnezeu.

Autorul nu-i uită, în această lucrare, nici pe slujitorii altarelor Bisericii noastre străbune din Banat, care au fost împreună cu credincioșii din parohiile lor, în decembrie 1989 la Timișoara, când s-a schimbat cursul istoriei.

Pe aceștia, din nefericire, presa vremii i-a trecut în spațiul tăcerii și al uitării și aceasta s-a întâmplat pentru că ei nu au solicitat nici o funcție publică înaltă, ci au rămas să slujească lui Hristos și credincioșilor din parohiile lor.

Acești slujitori rămân pilde vii pentru urmașii care au misiunea de a nu mai îngădui nimănuși vreodată să smulgă credința în Dumnezeu din inima românului.

Lucrarea de față se adaugă altor scrieri ale părintelui Ionel Popescu care, în timp, vor constitui o cronică a celor învățate și trăite de el în țara Banatului.

UN OM ÎNTRE OAMENI: MEDICUL CREȘTIN VIRGIL MUSTA¹

Din momentul în care coronavirusul a început să se răspândească și în țara noastră, numele doctorului timișorean Virgil Musta, șef de secție la Spitalul de boli infecțioase „Victor Babeș” și cadru universitar, este pe buzele tuturor. Împreună cu întreaga echipă medicală de la spitalul timișorean, dr. Virgil Musta se află, de o lună întreagă, pe linia întâi a frontului de luptă declanșat împotriva COVID-19, rezultatele excepționale ale ostanelilor, profesionalismului, dăruirii, spiritului de jertfă, seriozității și omeniei acestor „îngeri în halate albe” fiind concretizate în numeroasele vindecări ale pacienților internați la Timișoara.

Medicul primar în boli infecțioase, Virgil Musta, duce „lupta cea bună” împotriva bolilor, infecțiilor și a virușilor, vindecă, îndeamnă, sfătuiește și dăruiește speranță bolnavilor care îi acordă toată încrederea și așteaptă de la el tratamentul potrivit pentru recuperarea sănătății pierdute, de peste trei decenii.

În cei 36 de ani de slujire a semenilor bolnavi, din care aproape 20 i-a dăruit Spitalului „Victor Babeș”, dr. Virgil Musta a dovedit că este cu adevărat un „OM al cetății”, un „OM între oameni”, un profesionist întru ale medicinei, un medic cu suflet mare, odrăslit din „Neamul Mustonilor”.

¹ Preluare din volumul preotului dr. Ionel Popescu: *Bucurii din pridvorul credinței strămoșești*

Descendent al unei vechi familii clericale bănățene, care a dat Bisericii și neamului nostru oameni de aleasă valoare morală și intelectuală, luptători pentru drepturile românilor din aceste părți, aflați sub stăpânire străină, dr. Virgil Musta moștenește calitățile străbunilor săi, pr. Virgil Musta din Glimboca (Oțelu Roșu), participant la Marea Unire de la Alba Iulia și arhiepiscopul Filaret Musta de la Caransebeș, ierarh luminat și om de cultură, cunoscut și apreciat bibliofil, care și-a donat întreaga avere și biblioteca foarte importantă Episcopiei Caransebeșului.

Tatăl dr. Virgil Musta, fostul judecător Horia Musta, pe care am avut onoarea de a-l cunoaște și de a ne întâlni de mai multe ori la sediul Mitropoliei Banatului, a fost, de asemenea, atât un specialist în științele juridice, cât și un patriot adevărat, un om dăruit Bisericii, culturii românești și valorilor naționale.

Născut și crescut într-o astfel de familie, Virgil Musta, pe care îndrăznesc a-l numi „doctorul preaiubit”, așa cum îl numea apostolul Pavel pe evanghelistul Luca, s-a înveșmântat, din copilărie, cu alese virtuți morale și intelectuale, mărgăritarele sale de mare preț fiind, pe lângă cele enumerate, modestia, de ce nu, chiar smerenia, munca în echipă, bunătatea, înțelepciunea și, mai presus de toate, dragostea față de semenii aflați în suferință.

Aparițiile sale în mass-media ultimelor luni, pentru a răspunde numeroaselor întrebări legate de răspândirea și tratarea coronavirusului, nu sunt doar binevenite și tonifiante, încurajatoare, ci ne descoperă un medic specialist calm, lucid, echilibrat, hotărât, un model de urmat pentru mulți tineri care au îmbrățișat sau doresc să îmbrățișeze cariera medicală.

Prin modul Dumneavoastră de a profesa și curajul de care dați dovadă acum, când unii confrăți mai slabi de înger au hotărât să renunțe la stetoscop și la halatul alb, faceți cinste, Domnule Profesor Dr. Virgil Musta, familiei din care vă trageți, Banatului și, totodată, întregii tagme medicale și onorați, așa cum se cuvine, jurământul lui Hippocrate.

Și pentru noi, slujitorii Bisericii bănățene, este o onoare să Vă avem ca membru (din 2018) în cele mai înalte foruri bisericești, Adunarea Eparhială și Consiliul Eparhial al Arhiepiscopiei Timișoarei, din care a făcut parte, cu mai mulți ani în urmă și ilustrul Dumneavoastră părinte, judecătorul Horia Musta.

Dumnezeu, Cel în Treime preamărit, să Vă ocrotească, Domnule Doctor Virgil Musta, să Vă dăruiască sănătate și putere de sus Dumneavoastră și familiei, precum și minunaților colegi de la Spitalul de Boli Infecțioase „Victor Babeș”, împreună jertfitori pe aceleași baricade ale războiului împotriva molimei parșive care ne afectează sănătatea și pune în pericol atâtea vieți.

Până când autoritățile statului și cele bisericești vor aprecia, prin înalte și binemeritate distincții, jertfa Domniilor Voastre, noi Vă însoțim zilnic cu dragostea, respectul, recunoștința și cu rugăciunile noastre.

POSTIREA, REFLECTATĂ ÎN OBICEIURILE SOCIETĂȚII ROMÂNEȘTI

Preot MIRCEA SZILAGYI

Consilier eparhial

Începutul Postului Paștilor din luna aceasta, reprezintă unul din momentele importante din cursul anului bisericesc, o perioadă de curățire și sfințire a vieții noastre. Biserica marchează acest moment prin slujbe specifice acestei perioade (*Canonul de pocăință* al Sf. Ier. Andrei al Cretei, slujbele Deniilor și, mai ales, Liturghia Darurilor mai înainte sfințite) care creează atmosfera și ambianța duhovnicească ce însoțește și susține efortul ascetic al credincioșilor care se pregătesc de prăznuirea Slăvitei Învieri a Domnului nostru Iisus Hristos.

Dacă slujbele și rânduielile liturgice specifice acestei perioade sunt parte integrantă din viața religioasă a credincioșilor familiarizați cu slujbele Bisericii, dimensiunea „alimentară” a postului se regăsește și în rândul credincioșilor care frecventează Biserica ocazional și care nu sunt angajați în comunitățile din jurul parohiilor, și care apelează la serviciile religioase cu prilejul evenimentelor importante din viața lor sau a celor apropiați (botez, cununie, înmormântare). Este un aspect interesant al societății românești, care a fost analizat și de câteva studii și cercetări sociologice recente, întreprinse la inițiativa unor organisme independente. Aceste studii merită atenția noastră întrucât scot în evidență aspecte ale comportamentului social al românilor care, adeseori, scapă unei analize făcute de pe poziții strict teologice.

Prima investigație¹ de care am amintit (realizat în perioada 19 februarie-4 martie, prin interviuri directe cu 1.282 de respondenți cu vârsta de peste 14 ani), scoate în evidență că practica postirii în perioadele statornicite de Biserică (cele patru posturi mari, miercurile și vinerile, alte zile de post din cursul anului bisericesc), este un obicei prevalent în rândul românilor (aproape 50% dintre români țin post) și, aspect surprinzător, apare și la tinerii adolescenți, începând cu vârsta de 14 ani! Important de precizat, motivația ținerii posturilor este preponderent religioasă și, într-o măsură mai mică, din motive ce țin de sănătate („detoxifierea” organismului), de tradiții și cutume familiale. Potrivit aceluiași studiu, 88% dintre cei care postesc țin postul Paștilor, 77% - pe cel al Crăciunului, iar 45% - postul Adormirii Maicii Domnului. Alte sărbători menționate de cei care postesc sunt postul Sfinților Apostoli Petru și Pavel, ținut de 39% dintre respondenți, și Ajunul Bobotezei (27%).

Din investigația amintită mai sus reiese că practica postirii este, pentru cei mai mulți români, o practică ce are în cea mai mare parte conotații religioase și nu este desprinsă de viața liturgică a Bisericii, mai ales dacă avem în vedere că cei care postesc din motive de sănătate sunt puțini. Putem afirma că deși nu toți românii frecventează regulat bisericile, practica postului și efortul ascetic asociat postirii, rămâne o modalitate importantă de trăire și manifestare a credinței religioase, chiar și a celor „duși mai rar pe la biserică”. Este surprinzător că adolescenții, percepuți de către generațiile mature ca fiind superficiali în modul lor de viață și înclinați spre plăceri și satisfacții imediate, aleg să țină post și să se abțină de la alimente „de dulce”. Acest aspect este curios mai ales în mediul adolescentin, care este adeseori asociat de mass-media cu un stil de viață dinamic și tributar tendințelor la modă, din care nu lipsește meniul specific restaurantelor fast-food care, în mod cert, nu ține cont de rigorile alimentare ale postului. Putem deduce de aici că suntem adeseori tentați să ne lăsăm „orbiți” de prejudecățile noastre în raport cu adolescenții; iată că sunt numeroși tineri care, într-o cultură covârșitor consumeristă și hedonistă, țin post și rezervă un loc important în viața lor credinței în Dumnezeu.

¹ <https://business24.ro/lifestyle/stiri-lifestyle/studiu-aproape-50-la-suta-dintre-romani-tin-post-inainte-de-paste-si-craciun-1510955>

Cel de al doilea studiu² (realizat în perioada 15 - 29 februarie a.c. pe un eșantion reprezentativ de 1000 de persoane din mediul urban, cu vârsta cuprinsă în intervalul 18 - 70 ani, cu o marjă de eroare de +/- 3,09% pentru un grad de încredere de 95%), arată că jumătate dintre românii care trăiesc în mediul urban (55,8%) obișnuiesc să țină post, iar numărul celor care postesc crește odată cu înaintarea în vârstă, indicând, așadar, o creștere a ponderii postirii la populația matură și la seniori. Această pondere o putem corela cu înaintarea în vârstă care acutizează în rândul subiecților preocupări și problematizări care țin de răspunsurile la marile întrebări ale fiecărui om (legate de sensul vieții, de problema morții și a suferinței, ș.a.) și indică un aspect important, și anume că pentru români credința în Dumnezeu și trăirea credinței creștine oferă răspunsuri și sens, dar aduce și alinare și suport sufletesc pe măsură ce îmbătrânirea le afectează viața.

Ambele investigații amintite mai sus ne arată că ținerea posturilor de peste an, cel puțin sub aspect alimentar, este importantă pentru aproape jumătate dintre români. Și cei tineri și cei vârstnici țin post, după puteri, din motive ce țin de credință, deși sunt unii care au în vedere și beneficiile ce țin de sănătate și de „starea de bine”.

La final aș dori să mai amintesc un aspect identitar, care a mai fost semnalat în trecut și de către profesorul și cercetătorul Simion Mehedinți. Acest savant a analizat, printre altele, și componenta religioasă din psihologia poporului român. Din această analiză academicianul Mehedinți a formulat ipoteza conform căreia pentru români a fi creștin presupune mai mult „a face” decât „a crede”. „A face”, în sensul de a practica actele de credință (post, rugăciune, pelerinaje, frecventarea bisericii, aprinderea de lumânări, șcl.) și într-o măsură mai mică „a crede”, în sensul unor problematizări și interogații speculative asupra învățaturii de credință sau a moralității. Aceste distincții specifice poporului nostru, afirma Simion Mehedinți, țin de structura arhaică a sentimentul religios la români, de modul particular în care românii înțeleg să-și asume credința religioasă.

Afirmațiile lui Simion Mehedinți, ipotetice și contestabile bineînțeles, par totuși să explice, parțial, această preocupare a unora dintre concetățenii noștri, foarte frumoasă de altfel, de a exprima credința religioasă prin ținerea posturilor, chiar dacă acestui comportament nu îi corespunde întotdeauna și o conștiință religioasă catehizată și transpusă într-o conduită morală echilibrată și matură. Este sarcina noastră, a credincioșilor bine ancorați în practica și învățătura de credință creștin-ortodoxă, de a ne catehiza semenii care rezumă credința în Dumnezeu la ținerea posturilor. Aceștia dovedesc că au o credință religioasă vie în sufletele lor, care are nevoie de educare și formare din partea Bisericii atât direct, prin viu grai, cât și indirect, prin conduita și viațuirea noastră.

² <https://ziare.com/social/romani/postul-la-romani-cat-cand-si-de-ce-studiu-1156868>

BUNAVESTIRE

Preot dr. IONEL POPESCU
Vicar eparhial

Bunavestire sau Blagoveștenia, sărbătorită de creștinii ortodocși și greco-catolici la 25 martie, rememorează momentul în care Dumnezeu îl trimite pe arhanghelul Său Gavriil să vestească Preacuratei Fecioare Maria că a fost aleasă să-L nască pe Mântuitorul lumii.

Această întâlnire a mesagerului divin cu „cea mai cinstită decât Heruvimii și mai mărită fără asemănare decât Serafimii” este relatată de către un singur evanghelist, și anume sfântul Luca (cap. 1, 26-38).

Din prezentarea evanghelică reținem că minunea Bunevestiri a avut loc în cetatea Nazaretului Galileii, unde Sfânta Fecioară Maria era ocrotită în casa unchiului ei, Iosif dulgherul, om în vârstă, credincios și împlinitor al rânduielilor strămoșești. Reținem, de asemenea, că în fața Legii Vechiului Testament, cei doi, unchi și nepoată, erau logodiți, dar această logodnă nu avea să fie urmată de căsătorie, ci era încheiată doar în scopul purtării de grijă a dreptului Iosif de Fecioara curată și nevinovată.

Dialogul arhanghelului Gavriil cu Maria Fecioara, expresie a frumuseții duhovnicești de care se bucura ea în fața Tatălui ceresc, aduce în atenție aspecte teologice de mare importanță și subliniază, în primul rând, lucrarea de mântuire a omenirii din robia păcatului, ce va începe prin nașterea Fiului lui Dumnezeu, Mântuitorul Iisus Hristos.

Omenirea, în momentul acela, se afla într-o stare de nemaîntâlnită cădere morală, socială, economică și religioasă și, singură, nu avea puterea de a se ridica, de a se mântui. Omul, decăzut, nu era în satare să lupte cu păcatul și cu patimile, cu nedreptățile și cu grelele asupriri, cu sărăcia, nevoile și bolile spirituale și trupești. Așadar, nefiind în stare să urce singur spre Dumnezeu, a coborât Dumnezeu la om, l-a trimis pe arhanghelul Său cu cea mai minunată veste primită vreodată de pământeni și anume că nu au fost părăsiți în vâltoarea lumii păcătoase, ci vor fi izbăviți prin nașterea, de către cea de-a doua Evă, Fecioara Maria, a Mântuitorului lumii.

Convorbirea arhanghelului Gavriil cu Maria Fecioara aduce în atenție câteva teme noi noutestamentare cu privire la cinstirea de care ea se bucură în fața Părintelui ceresc și, de atunci încolo, în Biserică și în Tradiția noastră creștin-ortodoxă.

Astfel, mai întâi vestitorul ceresc îi spune Mariei, de două ori, că este „plină de har”, adică de Harul lui Dumnezeu, dobândit prin credință, nădejde, rugăciune, smerenie și viață curată, lipsită de urâciunea păcatului. Răsplata pentru puritatea ei morală este foarte mare, cea mai mare cu putință: „Domnul este cu tine – îi spune arhanghelul și binecuvântată ești tu între femei” (Luca 1, 28).

Această scurtă caracterizare a staturii morale desăvârșite la care a ajuns Sfânta Fecioară este urmată de marea veste așteptată cu înfrigurare de întreaga omenire și de miloanele de femei ale poporului biblic, care sperau că vor fi vrednice a-L naște pe Mesia-Mântuitorul.

Arhanghelul Gavriil reproduce, parcă, profeticele cuvinte rostite de Isaia proorocul (7, 14), în urmă cu 700 de ani: „Și iată vei lua în pântece și vei naște fiu și vei chema numele lui Iisus. Acesta va fi mare și Fiul Celui Preaînalt se va chema și Domnul Dumnezeu Îi va da Lui tronul lui David, Părintele Său” (Luca 1, 31-32).

Aceasta este MAREA VESTE, așteptată de la căderea în păcat, aceasta este VESTEA mai mare decât istoria și care revarsă peste întreaga omenire razele sfinte și binefăcătoare ale mântuirii.

Mirarea și surprinderea Preasfintei Fecioare la auzirea acestor cutremurătoare cuvinte sunt justificate: „Cum va fi aceasta, de vreme ce eu nu știu de bărbat?” este întrebarea firească adresată arhanghelului. Am crescut trei ani în casa părintească, am viețuit apoi alți doisprezece în sfințenia templului de la Ierusalim, trăiesc acum în curățenie trupească și sufletească în casa virtuosului și vârstnicului meu unchi, nu am avut relații cu nici un bărbat și totuși voi naște, se întreba și îl întreba tânăra Fecioară pe vestitorul lui Dumnezeu.

Arhanghelul Gavriil îi risipește repede frământările: „Duhul Sfânt se va pogorî peste tine și puterea Celui Preaînalt te va umbri; pentru aceea și Sfântul care Se va naște din tine, Fiul lui Dumnezeu se va chema” (Luca 1, 35).

Întru susținerea deplină a acestor cuvinte inspirate, Gavriil arhanghelul îi oferă și argumentul care îi va risipi toate îndoielile: „Și iată Elisabeta (mama Sfântului Ioan Botezătorul), rudenia ta, a zămislit și ea fiu la bătrânețea ei și aceasta este a șasea lună pentru ea, cea numită stearpă. Că la Dumnezeu nimic nu este cu neputință” (versetele 37-36).

În fața acestor sfinte revelații, Sfânta Fecioară Maria se pleacă smerită și acceptă misiunea încredințată de Dumnezeu Tatăl, spunând: „Iată roaba Domnului. Fie mie după cuvântul tău!”

Dumnezeu a rânduit să ajung, cu sute de credincioși, de 20 de ori în cetatea străveche a Nazaretului. De fiecare dată, cu bucurie și emoție imposibil de redat în cuvinte, am intrat în biserica ortodoxă închinată „Bunevestiri” și am gustat apă binecuvântată din „izvorul Sfintei Fecioare”. Ridicată la 1750, peste ruinele unui lăcaș zidit de Sfânta Împărăteasă Elena, la anul 326 și deasupra fântânii care alimenta satul cu apă acum două mii de ani, bisericuța noastră poartă amprenta ortodoxiei românești. Pisania aflată deasupra ușii de intrare mărturisește tuturor pelerinilor creștini că pictura în tehnica frescă din biserică a fost realizată în anii 1977-1978, pe cheltuiala Patriarhiei Române, de către pictorii Mihail, Gavriil și Nicolae Moroșan, cu purtarea de grijă a patriarhilor Justinian Marina și Justin Moiescu.

Cu aceleași sentimente de aleasă bucurie și nestăpânită emoție am pășit și în biserica ridicată peste atelierul de tâmplărie al dreptului Iosif și în incinta monumentalei catedrale romano-catolice a Bunevestiri, cea mai impunătoare din Orientul Apropiat, la demisolul căreia se află casa Sfintei Fecioare Maria, pe care a fost plasată inscripția: „Verbum caro hic factum est” (aici s-a întrupat Cuvântul, Logosul, Fiul lui Dumnezeu).

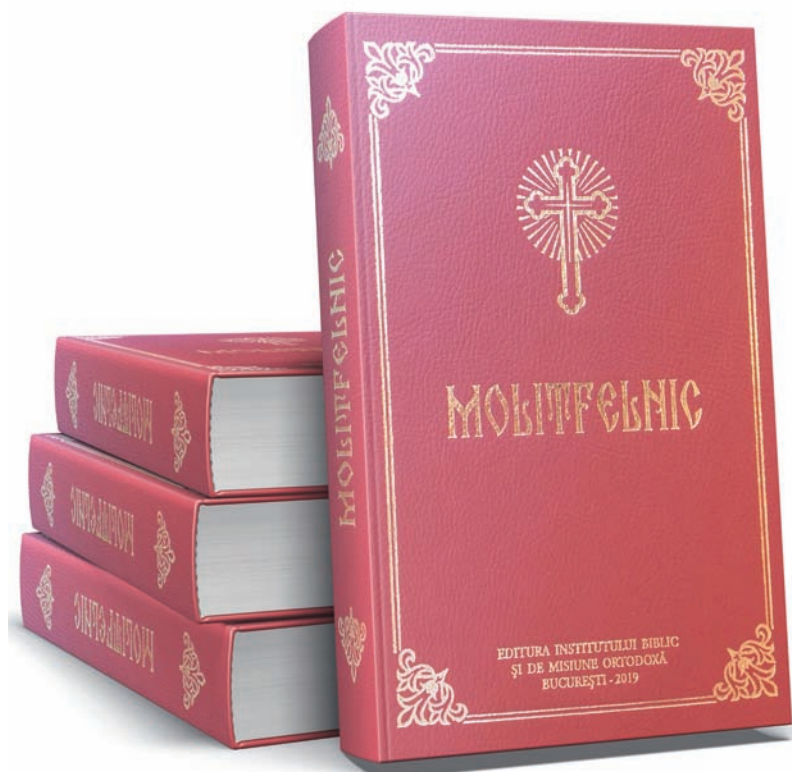
Sărbătoarea Bunevestiri ne învață și ne îndrumă, pe toți, să acordăm cinstirea cuvenită Maicii Domnului, pentru că ea a fost cinstită mai întâi de Dumnezeu, apoi de Domnul Hristos, Care s-a întrupat în pântecele ei, prin umbrirea de către Duhul Sfânt. A fost cinstită, totodată, de arhanghelul Gavriil, de Elisabeta și de pruncul care a săltat în pântecele ei și a fost cinstită de Părinții Sinoadelor ecumenice care au stabilit dogmele inspirate despre Născătoarea de Dumnezeu și Pururea Fecioara Maria.

Sărbătoarea de azi, Bunavestire sau Blagoveștenia, ne cheamă, pe fiecare în parte și pe toți deopotrivă, la sfântă rugăciune în lăcașurile de închinare, pentru a ne învrednici de vestea cea bună a mântuirii sufletelor noastre, prin smerenie, viață curată, milostenie, post și credință nețărmurită în Dumnezeu.

DESPRE UNII TERMENI DIN CĂRȚILE DE CULT¹

Preot prof. univ. dr. VASILE MUNTEAN

Just a observat regretatul istoric și profesor de teologie, acad. Alexandru Elian², că – în sfera educațională – trebuie să preluăm de la Occident ceea ce este bun și să evităm aspectele mai puțin luminoase, precum o excesivă permisivitate, violența și erotismul³. Privitor la primul aspect, voi reproduce aici doar judecata dintr-o epistolă a „Apostolului neamurilor”, Sf. Pavel: „Toate-mi sunt îngăduite, dar nu toate îmi folosesc. Toate-mi sunt îngăduite, dar nu toate zidesc” (I Corinteni, X, 23)⁴, adică nu toate edifică. Iar relativ la violență și susținătorii ei reamintim cuvintele Mântuitorului deosebit de limpezi: „Fericiți cei blânzi, că aceia vor moșteni pământul” (Evanghelia după Matei, V, 5).

Firește, în rândurile de față voi insista – cât decența îmi permite – asupra acelor deviații sau anormalități legate de ceea ce vechii greci numeau „eros” (agape are cu totul o altă încărcătură semantică).

Metodologic, aceste perversități se pot divide în două: din întâia categorie fac parte anomaliile care se referă la alegerea partenerului, anume homosexualitatea (uranism - pederastie, și lesbianism - tribadism - safism), pedofilia și zoofilia; în a doua grupă intră abaterile erotice privind mijloacele de satisfacție (fetișismul, onania, exhibiționismul, voaiorismul/voyeurismul, sadismul, masochismul). S-a inclus și masturbația (cu sinonimul de onanie, de la personajul veterotestamentar Onan), deși într-un dicționar de psihologie⁵ nu mai este taxată drept „fenomen patologic”. În schimb, ea „poate fi un simptom nevrotic”. Încă un element: cu toate că S. Freud socotea narcisismul „complement libidinal” al egocentrismului uman, realmente el se traduce printr-o maladie în care dragostea se îndreaptă patologic asupra propriei persoane. Evident, specialiștii își vor spune ultimul cuvânt.

În continuare voi explica ceilalți termeni pomeniți mai sus, spre a înțelege mai bine diversele devieri și a le evita. Epitetele specificate în prima categorie vizează raporturile intime între ființe de același sex, respectiv relații nepermise cu copii (pedofilie) sau tocmai cu animalele („curvia cu dobitoace” – după expresia Molitfelnicului). Fetișismul, pe urmă, este aberația ce se manifestă printr-un atașament amoros

1 Într-o primă formă, articolul de față a apărut în „Vestitorul Ortodoxiei” (București), aprilie 1994, p. 3.

2 Pr. prof. dr. M. Păcurariu, Dicționarul teologilor români 3, Sibiu 2014, pp. 232-233.

3 P. Chihaia, Fața cernită a libertății, București 1991, p. 32.

4 Biblia sau Sfânta Scriptură (ed. sinodală), București 2019, p. 1206.

5 Dictionnaire de la psychologie - Larousse, Paris 1965, sub voce.

vizavi de diferite obiecte (fotografii, lenjerie, pantofi etc.) sau față de una din părțile trupului altuia⁶. Cât despre exhibiționism, acesta echivalează cu pornirea morbidă a cuiva de a-și expune în public organele de reproducere. În ce privește voyeurismul, și el este o perversiune caracterizată prin plăcerea de a privi contactele fiziologice ale altora. Sadismul (de la Marquis de Sade, 1740-1814)⁷ înseamnă erotizarea durerii pricinuite altei persoane; în cazurile cele mai grave, din fericire rare, actele de cruzime pot merge până laucidere. Masochismul (de la L. Sacher–Masoch, scriitor austriac din al XIX-lea veac)⁸ semnifică voluptatea bolnăvicioasă ce o încearcă cineva doar în urma provocării unor suferințe fizice (autoflagelare). După unii psihanalisti, sado-masochismul coexistă la același individ. Mai există de asemenea un sadomasochism moral, diferit de deviația instinctivă, ce se exteriorizează în torturile la care anumiți inși, având un sentiment de culpabilitate, nu ezită să se supună (ei sunt, concomitent, victime și chinuitori), pentru a-și satisface nevoia lor de penitență.

Cum era de așteptat, etica și teologia creștină combat comportamentele perverse de variate nuanțe. Astfel este înfierată și pedepsită sodomia, „patimă de ocară” (Romani, I, 26-27)⁹, și pe considerentul că Dumnezeu nu a plăsmuit sodomiți ș.a.m.d. La fel sunt stigmatizați – de aceeași Sf. Scriptură (I Corinteni, VI, 9) – „stricații de tot felul”, comentatorul versiunii neotestamentare, pe nume Bartolomeu Valeriu Anania, crezând că este vorba „de pervertiții sexuali sub orice formă, inclusiv homosexualii”¹⁰. Iar Apocalipsa (XXI, 15), într-un limbaj extrem de dur, îi exclude din Împărăția lui Dumnezeu pe așa-numiții „câini”; după toată probabilitatea, „prin câini sunt desemnați pervertiții erotici de orice fel”¹¹. Mai mult, cum era de așteptat, Biserica a emis în timp hotărâri sau canoane care sancționează pasiunile „peste fire”¹².

Din păcate, unele țări ce se pretind civilizate legiferează anumite anormalități, atitudine antibiblică, anticreștină. E vorba de chestiunea pedofiliilor din Germania, de exemplu, cu toate că recunoscutul om politic Helmut Kohl, la vremea sa, a stăruit a se reveni la valorile familiei. În legătură cu aceeași patimă, tot în acel timp, un deputat conservator a calificat rezultatul dezbaterilor din Parlamentul britanic drept o rușine: „un vot care încurajează sodomizarea tinerilor și propagarea SIDA”.

Ca smeriți creștini trebuie să medităm la faptul că însuși păcatul obișnuit era considerat de Sf. Părinți ca un lucru împotriva firii, mai curând o afecțiune a naturii omenești, o deformare monstruoasă a acesteia. Cu atât mai mult, faptele săvârșite contra firii au gravitatea lor accentuată, aducând cu sine suficiente și nefericite urmări. Asemuindu-se cu vechii marcioniști din secolul al II-lea, care pretindeau că Iisus s-ar fi coborât la iad (cu prilejul Învierii Sale) având în vedere și pe sodomiți, unii „teoreticieni” moderni încearcă să-i disculpe pe cei în cauză, invocând motive puerile. Neîndoielnic, pentru recuperarea familială și socială a celor ce se pervertesc se impune – nu o dată – conlucrarea mai multor factori: medici, psihologi, educatori, duhovnici și alții, cu toții având convingerea că superioritatea omului nu rezidă în a vieții după instincte, ci conform conștiinței; se știe că dintre toate fapăturile numai omul posedă „conștiința conștiinței”. Se recomandă, așadar, o disciplinare a corpului sau a simțurilor, convertirea energiei biologice în preocupări înalte, sănătoase (studiu, creație, muncă, rugăciune, post, acțiuni caritabile etc.), deoarece depășirea anumitor bariere morale devine nocivă nu numai pentru cel vicios, cum s-a anticipat. Însăși obștea va suferi, întreaga societate va fi afectată dacă libertinajul se va răspândi într-o epocă în care se scrie despre un eventual super-proxenetism, implicit despre un paranoic (deocamdată, unul) adept al mondializării imediate a amoralității¹³. Dacă în această competiție ar birui întâmplător instinctul și nu rațiunea, omul și-ar pierde irecuperabil chipul divin din el iar omenirea s-ar metamorfoza, volens-nolens, într-o turmă ce și-ar împlini poftele – și cele mai excentrice – fără nicio restricție sau remușcare, Gheena instaurându-se atunci cu siguranță și definitiv pe Terra.

⁶ Le Petit Larousse en couleurs, Paris 1994, p. 436.

⁷ Ibidem, p. 1650.

⁸ Ibidem.

⁹ Detalii la Pr. I. Mircea, Dicționar al Noului Testament, București 1984, p. 457.

¹⁰ Noul Testament 2 (ed. patriarhală), București 1995, p. 282, n. 7.

¹¹ Ibidem, p. 468, n. 6.

¹² Amănunte în Molitfelnic, Ed. Patriarhiei, București 2019, pp. 67-69 și 77; Sf. Nicodim Aghioritul, Carte foarte folositoare de suflet (trad. de Prof. Al. Elian; Ed. Mitropoliei), Timișoara 1986, p. 97; Arhid. prof. I. Floca, Canoanele Bisericii ortodoxe. Note și comentarii, anume indicele canonic de la pp. 456 (desfrânare), 458 (obiceiuri păgâne), 459 (păcate). Pe internet (Wikipedia), în cadrul parafiliilor, se indică și necrofilia et alia.

¹³ „Magazin”, 5 februarie 1994, p. 5.

CU PRIVIRE LA APROPIATA SĂRBĂTOARE A PAȘTILOR

Prof. ANDREI COMAN

Cea mai mare sărbătoare în creștinism este sărbătoarea Învierii Domnului sau Paștile. Etimologic cuvântul Paște este de origine ebraică și înseamnă trecere. Primul Paște a fost sărbătorit de evrei după ieșirea din robia egipteană și trecerea lor prin Marea Roșie. Poate fi considerat un simbol al botezului creștin, dacă citim cu atenție cuvintele Sfântului Apostol Pavel: „1. Căci nu voiesc, fraților, ca voi să nu știți că părinții voștri au fost toți sub nor și că toți au trecut prin mare. 2. Și toți întru Moise au fost botezați în nor și în mare.” (I Corinteni, Cap. 10 (1/2)). Dacă alăturăm aceste cuvinte de cele ale Sfântului Apostol Ioan, se observă o trimitere directă spre botezul creștin. „5. Iisus a răspuns: Adevărat, adevărat zic ție: De nu se va naște cineva din apă și din Duh, nu va putea să intre în Împărăția lui Dumnezeu. 6. Ce este născut din trup, trup este; și ce este născut din Duh, duh este” (Ioan, Cap.3 (5/6)).

Paștele nostru creștin, prin Învierea Mântuitorului nostru Iisus Hristos din morți, este trecerea din moarte la viață, din suferință la bucurie, din lacrimă la fericire, din întristare la mângâiere. Este un botez.

Întrucât Paștele înseamnă „trecere”, sărbătoarea trebuie întâmpinată cu un suflet și cu o inimă dispuse de a privi viața, de a apăra viața și de a aduce înastă viață lumină și bucurie. Sărbătoarea Paștelui presupune înainte drumul crucii, care înseamnă suferință, renunțare, asumare a slujii altuia și de a te sacrifica pe tine însuși pentru alții. Crucea este prezentă în viața fiecărui om, e prezentă, există, fie că vrem sau nu, și viața omului pe pământ înseamnă cruce care în definitiv se traduce prin luptă și biruință.

Ultimele șapte zile ale Postului Paștelului, înainte de Învierea Domnului, sunt cunoscute ca și Săptămâna Mare. În tradiția ortodoxă, Săptămâna Mare începe cu Sâmbăta lui Lazăr, ziua de dinainte de Duminica Floriilor. Pe tot parcursul săptămânii se oficiază slujbe speciale, numite și denii. (Denie, denii, (s.f.), (În ritualul creștin ortodox) = 1. Serviciu divin compus din vecernie, utrenie și ceasul întâi, în perioada Postului Mare, mai ales în Săptămâna Patimilor. 2. Priveghere. – Din sl. [bu]děníje, sb. denije. (www.dexonline.ro)). În lumea satului, și nu doar, în această săptămână încep pregătirile pentru Paști. Dacă pentru biserică fiecare zi din săptămână este deosebită și specială, în viața comunității fiecare zi are o încărcătură aparte, fiecare zi este încărcată cu ritualuri și superstiții.

În satul meu, Bălțați – Huși (Județul Vaslui), femeile începeau în luna mare curățenia de Paști. Totul din casă trebuia scos afară, aerisit, spălat, curățat. Mamaia mea ne spunea mereu că: „Paștele trebuie să te prindă curat și primenit, nu doar cu inima, ci și cu casa”. Se spunea că este un semn rău să te prindă sărbătoarea Paștelui în mizerie. Bărbații începeau a aranja curtea. După iarna grea, aceștia duceau din curte gunoiul de la animale, reparau gardurile, porțile, și aranjau toate acareturile. Aveau mereu grijă ca la final de zi, atunci când azeau clopotele să oprească totul. Se primeneau și mergeau la slujba deniilor. Nu cred că a fost an ca ai mei bunici să lipsească de la slujbele din Săptămâna Mare.

„Ziua aceasta luminat aduce începuturile patimilor Domnului; veniți dar, iubitorilor de prăznuire, să-L întâmpinăm cu cântări. Că Ziditorul merge să ia răstignire, întrebări și bătăi, judecându-Se de Pilat. Și încă lovindu-Se de la rob cu palma peste cap; toate va să le rabde, ca să mântuiască pe om. Pentru aceasta strigăm: iubitorule de oameni, Hristoase Dumnezeule, dăruiește iertare de greșale celor ce se închină cu credință preacuratelor Tale patimi” – stihuri la uternie. (Stih, stihuri,(s. n.) = 1. (Înv., pop. și poetic) Vers; (p ext.), (la pl.) poezie. 2. Verset din psalmi sau dintr-o cântare bisericească. – Din sl. stih.).

Biserica mică din sat, săracă, nefiind niciodată pictată în interior cu icoane, ci avea pereții zugrăviți cu un albastru deschis, presărat ici-colo cu stele galbene, era neîncăpătoare. Preotul citea în Sfânta și Marea Luni slujba de pomenire a fericitului Iosif cel preafrumos (Iosif este preînchipuirea lui Hristos) și vorbea de smochinul care s-a uscat în urma blestemului lui Iisus Hristos. „18. Dimineața, a doua zi pe când Se întorcea în cetate, a flămânzit; 19. Și văzând un smochin lângă cale, S-a dus la el, dar n-a găsit nimic în el decât numai fructe, și a zis lui: De acum înainte să nu mai fie rod din tine în veac! Și smochinul s-a uscat îndată. 20. Văzând aceasta, ucenicii s-au minunat, zicând: Cum s-a uscat smochinul îndată? 21. Iar Iisus, răspunzând, le-a zis: Adevărat grăiesc vouă: Dacă veți avea credință și nu vă veți îndoii, veți face, nu numai ce s-a făcut cu smochinul, ci și muntelui acestuia de veți zice: Ridică-te și atuncă-te în mare, așa va fi. 22. Și toate câte veți cere, rugându-vă cu credință, veți primi.” (Matei 21 (18/22)). „13. Și văzând de departe un smochin care avea frunze, a mers acolo doar va găsi ceva în el; și, ajungând acolo la smochin n-a găsit nimic decât frunze. Căci nu era timpul smochinelor. 14. Și, vorbind i-a zis: De acum înainte rod din tine nimeni în veac să nu mănânce. Si ucenicii Lui ascultau. / 20. Dimineața, trecând pe acolo, au văzut smochinul uscat din rădăcini. 21. Și Petru, aducându-și aminte, l-a zis: Învățătorule smochinul pe care l-ai blestemat s-a uscat. 23. Adevărat zic vouă că oricine va zice acestui munte: Ridică-te și te aruncă în mare, și nu se va îndoii în inima lui, ci va crede că ceea ce spune se va face, fi-va lui orice va zice.” (Marcu cap. 11. (13/14, 20/23)).

„Cinstitele patimi au răsărit lumii în această zi, ca niște lumini de mântuire, că Hristos merge să pătimească din bunătatea Sa. Cel ce cuprinde toate cu palma, primește a Se răstigni pe lemn, ca să mântuiască pe om”.

La noi în sat în ziua de marți se mergea la târg la Huși sau Vaslui. Aici se făceau ultimele schimburi, vânzări sau cumpărături pentru Paști. De obicei mergeau la târg bărbații și unde era și dacă era posibil, (pentru a nu lăsa gospodăria cu animale și toate treburile casei nefăcute) mergeau și femeile și copiii. Era ziua în care ni se cumpăra ceva nou pentru Paști. Obligatoriu trebuia să avem ceva nou de purtat în zilele Paștelui, de la mic la mare. Nu era pentru modă sau paradă, aveam mereu ceva nou pentru că trebuia să așteptăm Paștile cu sufletul și trupul curat. O tradiție mai veche spune că a te înnoi de Paști este semn de noroc. Se observă aici o îmbinare (pe care nu toți preoții și părinții o acceptă) între cultul păgân al zeului Noroc și lumea creștină. Părintele Cleopa ne spunea: „Se pare că pentru a avea șansă, romanii se rugau la Moloh. Cum era acest zeu Moloh sau Noroc, cum îi zicem noi astăzi? Îi purta statuia într-o căruță cu două roți, făcută din aramă sau din argit. În spatele zeului Noroc avea un cuptor de aramă și în fața lui o tigaie de aramă și-i dădea foc lui Noroc pe la spate, până se înroșeau și tigaia și el. Popii lui purtau în maini niște securi mari, ascuțite. Ce jertfă primea Noroc? Numai copii sugari de la mamele lor. Veneau în satul tău, de unde ești tu. Trăgeau căruța lui Noroc cu tigaia roșie, înfierbântată și strigau, bătând din palme: „Cine vrea să aibă noroc, să aducă jertfa lui Noroc !”

Dar clopotul bătea și toată treaba de peste zi se oprea. Era o liniște peste sat netulburată nici măcar de animale sau păsări. Din nou biserica era plină de oameni.

„În Marțea Săptămânii celei Mari am făcut pomenire, tot îndrumați de Sfânta noastră Biserică, despre pilda celor zece fecioare, deci despre fecioarele înțelepte și despre fecioarele neînțelepte. Este o pildă spusă de Domnul Hristos și pe care Sfânta noastră Biserică ne-o pune în fața conștiinței în Marțea cea Mare. Și noi, parcurgând Săptămâna Sfințelor Pătimiri, am pomenit marți pilda cu cele zece fecioare și pe cele zece fecioare, luând aminte și prin textele liturgice din ziua respectivă la cele cinci fecioare înțelepte, care au avut untdelemn în candelile lor și care L-au întâmpinat pe Mirele care este Domnul Hristos, au intrat cu El în camera nunții și s-au bucurat de ospățul mirelui, în timp ce celelalte cinci

fecioare nu s-au putut bucura de întâlnirea cu Mirele pentru că au mers să-și cumpere untdelemn pentru candelile lor. Această pildă, Domnul Hristos ne-o pune în față ca să ne gândim la faptul că trebuie să fim întotdeauna pregătiți prin fapte bune pentru întâmpinarea Mirelui ceresc, să fim caracterizați de faptele noastre cele bune ca să putem lua parte la ospățul cel veșnic. Domnul Hristos ne îndeamnă la priveghere, concluzia pildei fiind: „privegheați și vă rugați că nu știți când vine Fiul Omului” (Matei 25, 13). Deci, Sfânta noastră Biserică ne învață în fiecare zi de marți din Săptămâna Sfintelor Pătimiri, ne-a învățat și în această săptămână în ziua de marți, să fim cu luare aminte la noi înșine, la datoriile noastre, să așteptăm pe Mirele ceresc cu inimă iubitoare și cu fapte bune, ca și întru aceasta să se preamărească Tatăl nostru cel din ceruri. În această zi de marți, ca și în celelalte zile din Săptămâna Sfintelor Pătimiri, până miercuri inclusiv, la slujba de dimineață, la utrenie, se cântă atât troparul „Iată Mirele vine în miezul nopții...” cât și troparul „Cămara Ta...” (svetilna / luminânda). (Tâlcuire de părintele Teofil Părăian). „1. Iar după ce a sfârșit toate aceste cuvinte, a zis Iisus către ucenicii Săi: 2. Știți că peste două zile vor fi Paștile și Fiul Omului va fi dat să fie răstignit.” (Matei, cap. 26 (1/2)).

Miercurea Mare la noi acasă era o zi de lucru întes. Femeile trebuiau să termine toată treaba de pe lângă casă și din casă. Miercurea era ultima zi în care se mai lucra la câmp, fie că era vorba de arat, semănat, curățatul pomilor. Tataia ne spunea că după această zi câmpurile trebuie să se odihnească, să se curățe singure și să se pregătească și ele de Înviere. În fapt, în lumea satului, de unde vin, toate vietățile, cuvântătoare sau necuvântătoare, se pregăteau pentru Învierea Domnului. Văruiatul pomilor de pe lângă casă nu avea doar rolul de a înfrumuseța sau de a nu lăsa insectele să se atace pomul, tataia ne spunea că varul curăță pomul, îl îmbracă în haină nouă după iarna iarna grea și îl aduce plăcut în fața lui Dumnezeu. După cum știi să ai grijă de casa ta, de curtea ta, așa vei fi văzut și în Împărăția Cerului. Dangătul clopotului oprea orice activitate. Doar cel leneș și puturos nu era gata cu pregătirile. În sat curățenia era terminată, casa strălucea, ogoarele erau aranjate, vitele tocmită, și tot ce iarna și zăpada a măcinat, era acum din nou ridicat. Orice activitate înceta și toți pașii se îndreptau spre biserică.

În Miercurea Mare are loc săvârșirea Tanei Sfântului Maslu. Acest moment amintește credincioșilor de momentul în care în Betania, Iisus a fost uns cu mir de către o femeie (păcătoasă după Evanghelia lui Luca sau ar fi vorba de slijnica Maria după Evanghelia lui Ioan). „6. Fiind Iisus în Betania, în casa lui Simion Leprosul, 7. S-a apropiat de El o femeie, având un alabastru cu mir de mare preț, și l-a turnat pe capul Lui pe când ședea la masă. 8. Și văzând ucenicii s-au mâniat și au zis: De ce risipa asta? 9. Căci mirul acesta se putea vinde scump, iar banii să se dea săracilor. 10. Dar Iisus, cunoscând gândul lor, le-a zis: Pentru ce faceți supărare femeii? Căci lucru bun a făcut ea față de Mine. 11. Căci pe săraci totdeauna îi aveți cu voi, dar pe Mine nu Mă aveți totdeauna; 12. Căci ea, turnând mirul acesta pe trupul Meu, a făcut-o spre îngroparea Mea. 13. Adevărat zic vouă: Oriunde se va propovădui Evanghelia aceasta, în toată lumea, se va spune și ce-a făcut ea, spre pomenirea ei.” (Matei cap. 26 (7/13)). „3. Și fiind El în Betania, în casa lui Simon Leprosul și șezând la masă, a venit o femeie având un alabastru cu mir de nard curat, de mare preț, și spărgând vasul, a vărsat mirul pe capul lui Iisus. 4. Dar erau unii mâhniți între ei, zicând: Pentru ce s-a făcut această risipă de mir? 5. Căci putea să se vândă acest mir cu peste trei sute de dinari și să se dea săracilor. Și cârteau împotriva ei. 6. Dar Iisus a zis: Lăsați-o. De ce îi faceți supărare? Lucru bun a făcut ea cu Mine. 7. Că pe săraci totdeauna îi aveți cu voi și oricând voiți puteți să le faceți bine, dar pe Mine nu Mă aveți totdeauna. 8. Ea a făcut ceea ce avea de făcut: mai dinainte a uns trupul Meu spre înmormântare.” (Marcu cap. 14 (3/8)). „37. Și iată, era în cetate o femeie păcătoasă, și aflând că șade la masă în casa fariseului, a adus un alabastru cu mir. 38. Și stând la spate, lângă picioarele Lui, plângând, a început să ude cu lacrimi picioarele Lui, și cu părul capului ei le ștergea. Și săruta picioarele Lui și le ungea cu mir.” (Luca cap. 7 (37/38)). „2. Deci Maria, luând o litră cu mir de nard curat, de mare preț, a uns picioarele lui Iisus și le-a șters cu părul capului ei, iar casa s-a umplut de mirosul mirului. 4. Iar Iuda Iscarioteanul, unul dintre ucenicii Lui, care avea să-l vândă, a zis: 5. Pentru ce nu s-a vândut mirul acesta cu trei sute de dinari și să-i fi dat săracilor? 6. Dar el a zis acestea nu pentru că îi era grijă de săraci, ci pentru că era fur și având punga, lua din ce se punea în ea. 7. A zis deci Iisus: Las-o, că pentru ziua îngropării Mele l-a păstrat. 8. Că pe săraci totdeauna îi aveți cu voi, dar pe Mine nu Mă aveți totdeauna.” (Ioan cap. 12 (3/8)).

Faptele întâmplăte atunci în Miercurea Mare sunt revărsate și se regăsesc păstrate pe tot parcursul anului. Acum, în această zi Iuda îl trădează pe Iisus. Vinderea Mântuitorului este amintită peste an prin stabilirea acestei zile ca zi de post. „14. Atunci unul din cei doisprezece, numit Iuda Iscarioteanul, ducând-se la arhierei, 15. A zis: Ce voiți să-mi dați, și eu Îl voi da în mâinile voastre? Iar ei i-au dat treizeci de arginți. (Matei cap. 26 (14/15)). „2. Și făcându-se Cină, și diavolul punând dinainte în inima lui Iuda, fiul lui Simon Iscarioteanul, ca să-L vândă” (Ioan, cap.13 (2)). „48. Iar Iisus i-a zis: Iuda, cu sărutare vinzi pe Fiul Omului?” (Luca, cap. 22 (48)). „18. Pe când ședeau la masă și mâncau, Iisus a zis: Adevărat grăiesc vouă că unul dintre voi, care mănâncă împreună cu Mine, Mă va vinde. 44. Iar vânzătorul le dăduse semn, zicând: Pe Care-L voi săruta, Acela este. Prindeți-L și duceți-L cu pază. 45. Și venind îndată și apropiindu-se de El, a zis Lui: Învățătorule! Și l-a sărutat. 46. Iar ei au pus mâna pe El și l-au prins.” (Marcu cap.14 (44/46)). „46. Sculați-vă să mergem; iată s-a apropiat cel ce M-a vândut. 47. Și pe când vorbea încă, iată, a sosit Iuda, unul dintre cei doisprezece, și împreună cu el mulțime multă cu săbii și cu ciomege, de la arhierei și de la bătrânii poporului. 48. Iar vânzătorul le-a dat semn, zicând: Pe Care-l voi săruta, Acela este; puneți mâna pe El. 49. Și îndată apropiindu-se de Iisus, a zis: Bucură-Te, Învățătorule! Și l-a sărutat”. (Matei cap 26 (46/49)).

Conform învățăturilor Sfințelor Evanghelii în Joia cea Mare Mântuitorul Iisus Hristos a întemeiat taina sfintei Euharistii, a Sfintei Împărățării, și la această cină solemnă care a avut loc într-o casă în cetatea Ierusalimului, El a arătat actul suprem de umilință, de smerenie, când a spălat picioarele apostolilor înainte de cină. Conform obiceiului iudaic, cei care spălau picioarele oaspeților și inviațiilor, erau sclavi sau slujitorii casei. Apostolii n-au înțeles acest gest, de ce tocmai el, învățătorul lor, cel care făcuse minuni, care asistase alături de El la minuni care au depășit puterea rațională a omului, și el le-a dat răspunsul că prin acest act El a vrut să-i învețe ca toate disensiunile din lume să fie privite doar cu inima și sufletul de om, adică în orice cădere a noastră să privim omul și privim pe El să ne privim pe noi înșine, puterile și slăbiciunile noastre. „5. După aceea a turnat apă în vasul de spălat și a început să spele picioarele ucenicilor și să le ștergă cu ștergarul cu care era închins. 6. A venit deci la Simon-Petru. Acestea l-a zis: Doamne, oare Tu să-mi speli mie picioarele? 7. A răspuns Iisus și i-a zis: Ceea ce fac Eu, tu nu știi acum, dar vei înțelege după aceasta. 8. Petru l-a zis: Nu-mi vei spăla picioarele în veac. Iisus i-a răspuns: Dacă nu te voi spăla, nu ai parte de Mine. 12. După ce le-a spălat picioarele și și-a luat hainele, s-a așezat iar la masă și le-a zis: Înțelegeți ce v-am făcut Eu? 14. Deci, dacă Eu, Domnul și Învățătorul, v-am spălat vouă picioarele, și voi sunteți datori să vă spălați picioarele unii altora. 16. Adevărat, adevărat zic vouă: Nu este slugă mai mare decât stăpânul său, nici solul mai mare decât cel ce l-a trimis pe el.” (Ioan cap.13 (5/16)).

După ce El a spălat picioarele i-a împărtășit cu Trupul și Sângele Său, apoi le-a spus că în curând ei îl vor părăsi pentru că a venit ceasul ca toate cele scrise de prorocii Vechiului Testament să se împlinescă în persoana Lui, adică să moară pentru noi și pentru mântuirea noastră.

„14. Pentru aceasta Domnul meu vă va da un semn: Iată Fecioara va lua în pântece și va naște fiu și vor chema numele lui Emanuel. 5. Căci Prunc s-a născut nouă, Fiu s-a dat nouă, a Cărui stăpânire e pe umărul Lui, și se cheamă numele Lui: Înger de mare sfânt, Sfetnic minunat, Dumnezeu tare, biruitor, Domn al păcii, Părinte al veacului ce va să fie. (Isaia 9-10 (14/5)). „9. Bucură-te foarte, fica Sionului, veselește-te fica Ierusalimului, căci, iată, Împăratul tău vine la tine drept și biruitor; smerit și călare pe asin, pe mânzul asinei. (Zaharia cap.9 (9)). „10. Atunci vor revărsa peste casa lui David și peste locuitorii Ierusalimului duh de milostivire și de rugăciune, și își vor aținti priviri spre Mine, Cel pe Care ei l-au străpuns, și vor face plângere asupra Lui, cum se face pentru un fiu unul născut, și-l vor jeli ca pe cel întâi-născut. (Zaharia cap.12 (10)). „25. Să știi și să înțelegi că de la ieșirea poruncii pentru zidirea din nou a Ierusalimului și până la Cel-Uns-Cel-Vestit – sunt șapte spătămâni și șaiszeci și două de săptămâni; și din nou vor fi zidite piețele și zidul din afară, în vremuri de strâmtoare. 26. Iar după cele șaiszeci și două de săptămâni, Cel-Uns va pieri fără să se găsească vreă pricină în El, iar poporul unui domn va veni și va dărma cetatea și templul. Și sfârșitul cetății va veni prin potopul mâiniei lui Dumnezeu și până la capăt va fi război – prăpădul cel hotărât. (Daniel cap. 9 (25/26)). „4. Dar El a luat asupra-și durerile noastre și cu suferințele noastre s-a împovărat. Și noi Îl socoteam pedepsit bătut și chinuit de Dumnezeu. 5. Dar El fusese străpuns pentru păcatele

noastre și zdrobit pentru fărădelegile noastre. El a fost pedepsit pentru mântuirea noastră și prin rănilor Lui noi toți ne-am vindecat. (Isaia cap. 53 (4/5))”.

Joia mare, se numește mare nu pentru că ziua este mai lungă, ci pentru că evenimentul instituirii Tainei Sfintei Euharistii sau Împărtășaniei, a avut loc în această seară. Evenimentul în sine vine ca o mulțumire și ca o împlinire a vieții și activității Domnului pe pământ. În Evangheliile, Sfânta Taină este descrisă aproape identic în Evangheliile lui Matei,

Marcu și Luca. Deși episodul Cinei celei de Taină este amintit în cap. 13 al Evangheliei lui Ioan, momentul în care Hristos instituie Taina Sfintei Euharistii, lipsește.

„26. Iar pe când mâncau ei, Iisus, luând pâine și binecuvântând, a frânt și dând ucenicilor, a zis: Luați, mâncați, acesta este Trupul meu. 27. Și luând paharul și mulțumind, le-a dat, zicând: Beți dintru aceasta toți, 28. Că acesta este Sângele Meu, al Legii celei noi, care pentru mulți se varsă spre iertarea păcatelor.” (Matei cap. 26 (26/28)). „22. Și mâncând ei, a luat Iisus pâine, și binecuvântând, a frânt și le-a dat lor și a zis: Luați, mâncați, acesta este Trupul Meu 23. Și luând paharul, mulțumind, le-a dat și au băut din el toți. 24. Și a zis lor: Acesta este Sângele Meu, al Legii celei noi, care pentru mulți se varsă.” (Marcu cap. 14 (22/24)). „17. Și luând paharul, mulțumind a zis: Luați acesta și împărțiți-l între voi; 18. Că zic vouă: Nu voi bea de acum din rodul viței până ce nu va veni Împărăția lui Dumnezeu. 19. Și luând pâinea, mulțumind, a frânt și le-a dat lor, zicând: Acesta este Trupul meu, care se dă pentru voi: aceasta să faceți spre poezia Mea. 20. Asemenea și paharul, după ce au cinat zicând: Acest pahar este Legea cea nouă, întru Sângele Meu, care se varsă pentru voi.” (Luca cap. 22 (17/20)). ”

Desigur cele mai triste și mai cumplite momente ale istoriei omenirii au fost acelea când omenirea s-a bucurat la ziua intrării Domnului în Ierusalim și l-au aclamat ca pe un imperator. Imperativul Osana este la fel un cuvânt ebraic, care înseamnă eliberează-ne, salvează-ne, scapă-ne, ei au văzut în persoana lui Hristos pe unul care a venit să-i elibereze de puterea romană, stăpânirea străină, cu care ei nu erau de acord. Singurul evanghelist care nu relatează acest moment este Matei.

„12. A doua zi, mulțime multă, care venise la sărbătoare, auzind că Iisus vine în Ierusalim, 13. Au lăsat ramuri de finic și au ieșit într-o întâmpinare a Lui și strigau: „Osana! Binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului”, Împăratul lui Israel! 14. Și Iisus, găsind un asin tânăr, a șezut pe el, precum este scris: 15. „Nu te teme, fiica Sionului! Iată, Împăratul tău vine șezând pe mânzul asinei”. (Ioan cap. 12 (12/15)). „30. Zicând: Mergeți în satul dinaintea voastră și, intrând în el, veți găsi un mânz legat, pe care nimeni dintre oameni n-a șezut vreodată. Și, dezlegându-l, aduceți-l. 35. Și l-au adus la Iisus și, aruncându-și hainele lor pe mânz, l-au ajutat pe Iisus să urce pe el. 36. Iar pe când mergea El, așterneau hainele lor pe cale. 38. (...) „Binecuvântat este Împăratul care vine întru numele Domnului!”, „Pace în cer și slavă întru cei de sus!” (Luca cap. 19 (30/38)). „2. Și le-a zis: Mergeți în satul care este înaintea voastră și, intrând în el,

îndată veți afla un mânz legat, pe care n-a șezut până acum nici un om. Dezlegați-l și aduceți-l. 7. Și au dus mânzul la Iisus și și-au pus hainele pe el și Iisus a șezut pe el. 8. Și mulți își așterneau hainele pe cale, iar alții așterneau ramuri pe care le tăiau de prin grădini. 9. Iar cei ce mergeau înainte și cei ce veneau pe urmă strigau, zicând: „Osana! Bine este cuvântat Cel ce vine întru numele Domnului!” (Marcu cap. 11 (2/9)).

La câteva zile apoi au cerut moarea lui. O schimbare prea repede o trecere de la entuziasm la trădare, de la bucurie la sete de sânge. Și au cerut moarea Lui și în Vinerea cea Mare s-a supus cu voii lui Dumnezeu, fiind răstignit pe cruce.

„15. La sărbătoarea Paștilor, dregătorul avea obiceiul să elibereze mulțimii un întemnițat, pe care-l voiau. 16. Și aveau atunci un vinovat vestit care se numea Baraba. 20. Însă arhierii și bătrânii au ațâțat mulțimile să ceară pe Baraba, iar pe Iisus să-l piardă. 22. Și Pilat le-a zis: Dar ce voi face cu Iisus, Care se cheamă Hristos? Toți au răspuns: Să fie răstignit!” (Matei cap. 27 (15/22)). „9. Iar Pilat le-a răspuns, zicând: Voiți să vă eliberez pe regele iudeilor? 10. Fiindcă știa că arhierii îl dăduseră în mâna lui din invidie. 11. Dar arhierii au ațâțat mulțimea ca să le elibereze mai degrabă pe Baraba. 12. Iar Pilat, răspunzând, iarăși le-a zis: Ce voi face deci cu Cel deșpre care ziceți că este regele iudeilor? 13. Ei iarăși au strigat: Răstignește-L!” (Marcu cap.15 (9/13)). „17. Și trebuia, la prznic, să le elibereze un vinovat. 18. Dar ei, cu toții, au strigat, zicând: Ia-l pe Acesta și eliberează-ne pe Baraba, 20. Și iarăși le-a vorbit Pilat, voind să le elibereze pe Iisus. 21. Dar ei strigau, zicând: Răstignește-L! Răstignește-L!” (Luca cap.23 17/21)). „15. Deci au strigat aceia: Ia-L! Ia-L! Răstignește-L! Pilat le-a zis: Să răstignesc pe împăratul vostru? Arhierii au răspuns: Nu avem împărat decât cezarul. 16. Atunci L-a predat lor, ca să fie răstignit. Și ei au luat pe Iisus și L-au dus ca să fie răstignit.” (Ioan cap. 19 (15/16)).

Răstignirea pe cruce era cea mai cumplită moarte destinată sclavilor, romanii au preluat-o de la perși. Cele mai cumplite momente de tortură erau când cel osândit era întins pe cruce și i se strâpungeau mâinile și picioarele, iar durerile provocate de scurgerea treptată a sângelui din corp și acestea antrenau împreună cu ele o sete inimaginabilă, osânditul de multe ori trăia agonia câteva zile. La răstignirea Mântuitorului Iisus Hristos, spre deosebire de alte răstigniri, chinul agoniei Lui a durat 6 ore, șase ceasuri conform timpului pe care îl măsurăm noi astăzi, de la ora 09.00 dimineață până la ora 15.00 după-masă. La ora 15.00, deodată cerul s-a întunecat. În termenii fizicii de astăzi, a opticii, se poate spune că a fost o eclipsă de soare când s-a întunecat la după amiază cerul, apoi s-a produs un cutremur și Iisus Mântuitorul moare cerând și căutând mântuirea neamului omenesc.

„44. Și era acum ca la ceasul al șaselea, și întuneric s-a făcut peste tot pământul până la ceasul al nouălea, 45. Când soarele s-a întinecat; iar catapeteasma templului s-a sfâșiat pe mijloc. 46. Și Iisus, strigând cu glas tare, a zis: Părinte, în mâinile Tale încredințez duhul Meu! Și aceasta zicând, Și-a dat duhul.” (Luca cap. 23 (44/46)). „33. Iar când a fost ceasul al șaselea, întuneric s-a făcut peste tot pământul până la ceasul al nouălea. 34. Și la al nouălea ceas, a strigat Iisus cu glas mare: Eloi, Eloi, lama sabahtani?, care se tâlmăcește: Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, de ce M-ai părăsit? 37. Iar Iisus, scoțând un strigăt mare, Și-a dat duhul. 38. Și catapeteasma templului s-a rupt în două, de sus până jos.” (Marcu cap 15 (33/38)). „45. Iar pe la ceasul al șaselea, s-a făcut întuneric peste tot pământul, până la ceasul al nouălea. 46. Iar în ceasul al nouălea a strigat Iisus cu glas mare, zicând: Eli, Eli, lama sabahtani?, adică: Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, pentru ce M-ai părăsit? 50. Iar Iisus, strigând iarăși cu glas mare, Și-a dat duhul. 51. Și iată, catapeteasma templului s-a sfâșiat în două de sus până jos, și pământul s-a cutremurat, și pietrele s-au despicat.” (Matei cap 27 45/51)).

Sigur, se pune întrebarea: de ce a fost nevoie să moară Hristos pentru noi? Pentru că numai unul nevinovat putea să șteară și să ierte păcatele tuturor.

Drumul crucii pe care l-a străbătut Iisus a avut și are un impact asupra vieții noastre, dar și asupra rapidității cu care Iisus și-a dat ultima suflare pe cruce. Chinurile la care a fost supus au fost inimaginabile, de o cruzime aparte.

„30. Și scuipând asupra Lui, au luat trestia și-L băteau peste cap. 31. Iar după ce L-au batjocorit, L-au dezbrăcat de hlamidă, L-au îmbrăcat cu hainele Lui și L-au dus să-L răstihnească.” (Matei cap.27

(30/31). „17. Și L-au îmbrăcat în purpură și împletindu-l o cunună de spini l-au pus-o pe cap. 19. Și-l băteau peste cap cu o trestie și-l scuipau și, căzând în genunchi, l se închinau.” (Marcu cap.15 (17/19)). „63. Iar bărbații care îl păzeau pe Iisus îl batjoreau, bătându-l.” (Luca cap. 22 (63)). „1. Deci atunci Pilat a luat pe Iisus și l-a biciuit. 2. Și ostașii, împletind cunună din spini, l-au pus-o pe cap și l-au îmbrăcat cu o mantie purpurie.” (Ioan cap. 19 (1/2)).

Moartea Mântuitorului este o moarte solidară. El care a creat lumea se întrupează și devine om, se naște diferit de noi, dar trăiește împreună cu noi și în persoana Lui vedem două firi. Noi ca oameni purtăm o singură fire, cea omenească, care este infinită în ceea ce privește capacitățile și facultățile sufletești, și foarte finită și limitată în ceea ce privește puterea trupească și forța fizică. Ei bine, în persoana Mântuitorului Iisus Hristos s-a unit firea dumnezeiască și cu cea omenească. Murind pe cruce a murit ca un om și ca om a suferit durerea morții și murind pe cruce ne-a arătat că și atunci când murim noi nu suntem singuri. Toți cei care credem în El și-l mărturisim, simțim ajutorul, mila, ocrotirea căci fără aceste lucruri nu putem realiza nimic. Apoi El a fost răstignit cu mâinile întinse, El murind astfel a îmbărtișat pământul. El moare pentru toți oamenii chiar și pentru cei care au dorit moartea Lui. Moartea Lui a însemnat viața noastră, că dacă nu ar fi murit Hristos pentru noi nimeni nu ne-ar fi putut ierta greșelile, păcatele, slăbiciunile și răutățile noastre ale tuturor.

Mamaia, atunci când eram mici ne spunea de la începutul Săptămânii mari că „Vinerea nu-i loc de vorbă, se tace, și se privehează”. Devenea mamaia astfel, un teolog care a trăit credința creștină autentică. Vinerea este cea mai neagră zi din istoria creștinătății. În multe țări, precum Elveția, Germania, în Vinerea Mare localurile sunt închise și nu există distracție, ci este o zi de reculegere și de retrăire a tainei petrecute pe dealul Golgotei din Ierusalim, pentru că în suferința morții fiecare om simte durerea ei și o gustă până la final. Ceea ce este tragic omului de astăzi este că: știe că va muri, dar se comportă ca și cum nu ar muri niciodată. Ori alt tragism al aspectului vieții este că tratează totul cu ușurință și indiferență. Toate lucrurile și faptele noastre în această viață depind de felul cum le tratăm și cum suntem în stare să le percepem.

Moartea Mântuitorului Iisus Hristos în Vinerea Mare este o zi de tristețe profundă. Biserica nu săvârșește Liturghia în această zi pentru că este zi de post negru, nu se mănâncă nimic, de dimineață până seara și ar trebui ca fiecare creștin, cu excepția celor bolnavi și a copiilor, să facă experiența unei zile de post negru. Acest post este bineplăcut lui Dumnezeu, când renunțăm de bună voie, nu când ni se impune, pentru sufletul și mântuirea noastră. Postul este și o cercetare și o verificare experimentală a propriei voințe. Altă dată în viață suntem obligați să ținem posturi medicale, dar acum în Vinerea Mare trebuie ca fiecare creștin să țină ziua sfântă de post și seara să participe la slujba prohodului Domnului, pentru că la această slujba se retrăiește acel moment trist când a fost luat trupul Mântuitorului Iisus Hristos de pe cruce și a fost dus și așezat în mormântul de pe dealul Golgotei, mormântul Învierii Lui.

„38. După acestea Iosif din Arimateea, fiind ucenic al lui Iisus, dar într-ascuns, de frica iudeilor, a rugat pe Pilat ca să ridice trupul lui Iisus. Și Pilat i-a dat voie. Deci a venit și a ridicat trupul Lui. 40. Au luat deci trupul lui Iisus și l-au înfășurat în giulgiu cu miresme, precum este obiceiul de înmormântare la iudei. 41. Iar locul unde a fost răstihnit era o grădină, și în grădină un mormânt nou, în care nu mai fusese nimeni îngropat.” (Ioan cap. 19 (38/41)). „53. Și coborându-l, l-a înfășurat în giulgiu de in și l-a pus într-un mormânt săpat în piatră, în care nimeni, niciodată nu mai fusese pus. 54. Și ziua aceea era vineri, și se lumina spre sâmbătă. 55. Și urmându-l femeile care veniseră cu El din Galileea, au privind mormântul și cum a fost trupul Lui.” (Luca, cap.23 (54/55)). „46. Și Iosif, cumpărând giulgiu și coborându-l de pe cruce, l-a înfășurat în giulgiu și l-a pus într-un mormânt care era săpat în stâncă și a prăvălit o piatră la ușa mormântului.” (Marcu, cap. 15 (46)). „59. Și Iosif, luând trupul, l-a înfășurat în giulgiu curat de in. 60. Și l-a pus în mormântul nou al său, pe care-l săpase în stâncă, și, prăvălind o piatră mare la ușa mormântului, s-a dus.” (Matei, cap 27 (59/60)).

Cântările de la prohod din Vinerea mare sunt foarte frumoase: „1. În mormânt, Viață, Pus ai fost, Hristoase, Și s-au spăimântat oștirile îngerești, Plecăciunea Ta cea multă preamărind. 2. Dar cum mori,

Viață, Și cum șezi în mormânt ? Și împărăția morții Tu o zdrobești Și pe morții cei din iad îi înviezi? 3. Te mărim pe Tine, Iisuse Doamne, Și-ngroparea îți cinștim și patimile, Că din stricăciune Tu ne-ai izbăvit. 4. Cel ce-ai pus pământul Cu măsuri, Hristoase, Astăzi șezi în mic mormânt, Ziditorule, Și din gropi, pe cei ce-au murit înviezi. 5. Iisuse al meu, Împărat a toate, De ce vii la cei din iad, o, Hristoase-al meu ? Vrei să dezrobești neamul omenesc. 6. Stăpânul a toate Mort se vede acum Și deșertătorul gropilor celor morți Se încuie-n groapă nouă ca un om. 7. În mormânt, Viață, Pus ai fost, Hristoase, Și cu moartea Ta pe moarte o ai pierdut Și viață lumii Tu ai izvorât. 8. Cu cei răi, Hristoase, Ca un răufăcător Socotit ai fost, dar ne-ai îndreptat pe toți Și ne-ai scos din amăgirea celui rău. 9. Mai frumos cu chipul Decât oamenii toți, Ca un om se vede mort și fără de chip, Cel ce toată firea a-nfrumusețat. 10. Iadul cum va răbda Intrarea Ta, Doamne, Și cum nu se va zdrobi întunecându-se, De-a luminii Tale fulgere orbind?" (Starea I / ediția 2000: Triodul, București, EIBM al BOR, 2000). „1. Neamurile toate Laudă-ngropării Ți-aduc, Hristoase-al meu. 2. Arimateanul Jalnic Te pogoară Și în mormânt Te-ngroapă. 3. De mir purtătoare, Mir Ție, Hristoase, Ți-aduc cu sânguință. 4. Vino-întreagă fire, Psalmi de îngropare Lui Hristos să-l aducem, 5. Pe Cel viu cu miruri, Ca pe-un mort să-L ungem, Cu mironosițele. 6. Fericite Iosif ! Trupul ce dă viață, Al lui Hristos, îngroapă. 7. Cei hrăniți cu mană Lovesc cu piciorul În Binefăcătorul. 8. Cei hrăniți cu mană, Oțet și cu fiere Ți-aduc, Hristoase al meu. 9. O, ce nebunie! Pe Hristos omoară Cei ce-au ucis pe profeți. 10. Ca rob fără de minte, A trădat Iuda Pe-Adâncu-nțelepciunii." (Starea III / ediția 2000: Triodul, București, EIBM al BOR, 2000).

Și noi când murim ni se face o slujbă a prohodului care înseamnă o slujbă de remorare a istoriei fiecăruia dintre noi pe acest pământ, din momentul când naștem până în momentul când părăsim această lume. Ea a fost alcătuită în secolul al IX-lea și în toată slujba prohodului pe care o cântă întregă biserică, observăm durerea, dar în același timp gândul că viața va birui moartea. De aceea slujba se termină cu dorința : „Înviază Doamne și dă-ne și nouă bucuria de a trăi învierea Ta!" (Acatistul Sfintei Învieri a Domnului).

Noi trebuie să învățăm foarte multe din disciplina altora. În general nu prea suntem disciplinați, suntem un popor care nu prea iubește disciplina, iar disfuncționalitatea în orice domeniu, apare în momentul în care nu există disciplină. Chiar viața bisericii dintr-un început a fost o viață care s-a bazat pe o disciplină, când a fost înșelată biserica a intervenit lucrarea lui Lui Dumnezeu. Viața lumii occidentale este o viață disciplinată, fiecare știe ce are de făcut și trebuie să facă și face cum trebuie. La noi există tendința, prezentă mereu, de a aștepta pe alții să facă în locul nostru, de a nu ne asuma niciodată ceea ce avem de împlinit, ori Biserica tocmai aceasta este, instituția sfântă care disciplinează omul. Ori viața unui creștin înseamnă calea spre viață, spre lumină, spre bucurie. De aceea Învierea Mântuitorului Iisus Hristos este sărbătoarea care ne aduce tuturor bucuria. Când a biruit moartea și a ieșit din mormânt primele cuvinte pe care le-a adresat sfințelor femei au fost: „Bucurați-vă, nu vă temeți! ” „9. Dar când mergeau ele să vestească ucenicilor, iată Iisus le-a întâmpinat, zicând: Bucurați-vă! Iar ele, apropiindu-se, au cuprins picioarele Lui și I s-au închinat. 10. Atunci Iisus le-a zis: Nu vă temeți. Duceți-vă și vestiți fraților Mei să meargă în Galileea, și acolo Mă vor vedea" (Matei, cap. 28 (9/10)).

Învierea Domnului alungă teama, alungă spectrul și groaza morții și aduce bucuria. Bucuria pentru că viața înseamnă biruință și nașterea fiecărui om, nașterea trupească și cu atât mai mult cea sufletească înseamnă bucurie, înseamnă speranță și înseamnă dorința ca persoana care s-a născut să devină lumină, de aceea în noaptea de Înviere aducem lumină și trăim în lumină, pentru că lumina este cea care dă sens vieții.

Sâmbăta de dinaintea Învierii Domnului se numește tot Sâmbăta cea mare și este zi de așteptare. Sfânta Evanghelie după Luca spune că femeile mironosițe s-au întors de la mormânt vineri noaptea târziu, iar sâmbăta s-au odihnit, pentru că era ziua de odihnă iudaică, „56. Și, întorcându-se, au pregătit miresme și miruri; iar sâmbăta s-au odihnit, după Lege." (Luca, cap. 23 (56)), dar nu s-au odihnit nefăcând nimic ci s-au odihnit așteptând ziua învierii. Doar o clipă să aștepți, să rosești și să simți cât de frumos sună: așteptând. Noi în timpul pe care îl trăim am uitat să mai așteptăm și să mai răbdăm. Sunt două noțiuni prin care tehnicizarea exagerată a făcut din om propriul sclav al propriei creații, se apasă și

apare totul, dar cu ce preț apare? S-a constatat că în momentul în care o larvă a devenit fluture foarte greu părăsea coconul, când a intervenit omul să-l ajute a ieșit un fluture bolnav, care a fost ușor de nimicit de păsări. Așteptarea și răbdarea sunt două virturi pe care Dumnezeu le răsplătește cu binecuvântarea. De aceea spun sfințele evanghelii că dimineața de când era întuneric aceste femei au plecat la mormânt ca să împlinescă cele de cuviință celor morți și de aceea au fost primele care au aflat de Învinerea lui Hristos și primele care L-au văzut pe El înviat, Cel ce a biruit moartea. Și s-au bucurat de revederea celui care a trecut prin durerea și tragedia și suferința morții.

„1. După ce a trecut sâmbăta, când se lumina de ziua întâi a săptămânii (Duminică), au venit Maria Magdalena și cealaltă Marie ca să vadă mormântul” (Matei, cap.28 (1)). „9. Și înviind dimineața, în ziua cea dintâi a săptămânii (Duminică), El S-a arătat întâi Mariei Magdalena, din care scosese șapte demoeni. 10. Aceasta, mergând, a vestit pe cei ce fuseseră cu El și care se tânguiau și plângeau.” (Marcu cap.16 (9/10)). „1. Iar în prim zi de după sâmbătă (Duminică), doarte de dimineață, au venit ele la mormânt, aducând miresmele pe care le pregătiseră. 10. Iar ele erau: Maria Magdalena și Ioana și Maria lui Iacov și celelalte împreună cu ele, care ziceau către apostoli acestea.” (Luca, cap.24 (1/10)). „1. Iar în ziua întâi a săptămânii (Duminică), Maria Magdalena a venit la mormânt dis-de-dimineață, fiind încă întuneric, și a văzut piatra ridicată de pe mormânt. 15. Zis-a ei Iisus: Femeie, de ce plângi? Pe cine cauți? Ea, crezând că este grădinarul, l-a zis: Doamne, dacă Tu L-ai luat, spune-mi unde L-ai pus, și eu Îl voi ridica. 16. Iisus i-a zis: Maria! Întorcându-se, aceea l-a zis evereiește: Rabbuni! (adică, Învățătorule).” (Ioan, cap. 20 (1/16)).

Dar pentru ca toate să se împlinescă, trebuie răbdare. Câți dintre noi mai avem astăzi răbdare? Este nevoie de timp și răbdare pentru a ne ridica, pentru a ne desăvârși, pentru a ierta și a obține iertare. Aproximarea de Dumnezeu se face treptat și cu răbdare, astfel încât să fim cât mai curați și mai bine pregătiți pentru Împărăția Cerurilor. Câtă răbdare mai este întru noi? Puțină. Asta și pentru că și în viața obișnuită nu totul poate fi primit deodată, ci treptat și în orice lucru în care se lucrează spre binele nostru există etape, nu numai tehnologice ci și psihologice. Nu poate un copil deodată să fie un matur, nu poate cineva să învețe o limbă străină într-o oră, ci totul se face treptat și creșterea noastră duhovnicească se face treptat și mântuirea sufletului se face treptat și venirea Mântuitorului Hristos în lume s-a făcut treptat, prin prorocii, prin dreptii Vechiului Testament și apoi prin împlinirea acelor scrise. E nevoie de multă răbdare și de foarte multă și îndelungă răbdare.

Ajungem cu firul nostru până la cel mai important și sensibil moment atunci când Hristos cu moartea pe călcând, învie și vine să mântuiască omenirea. De la Învierea Mântuitorului Hristos, Ortodoxia trăiește în înviere și în lumină. Primul cuvânt din noaptea de Paști, prin vocea mesagerilor săi, este invitația Bisericii pentru fiecare suflet: Veniți de primiți lumină!

Dar care lumină? Lumina lui Hristos care luminează tuturor. Și în lumină în lumina Învierii ne descoperim pe noi înșine și cine suntem, pentru că numai în înviere și numai în viață putem fi capabili de lucruri mărețe. Cine nu are lumina și nu are viață, este un om inexistent, mort. Ori taina Învierii o trăim din plin și din lumina Învierii în fiecare duminică, de după Paști, se citește și se rostește din Evanghelia Învierii Domnului. Fiecare dintre noi trebuie să ascultăm Sfânta Evanghelie exclamând Învierea Lui Hristos, văzând, nu auzind. Pentru că în momentul în care se citește din Evanghelia Învierii trăim momentul ca și cum ar fi prezent. Nu spunem că acum 2000 de ani s-a întâmplat istorie, ci o trăim astăzi, este începutul vieții și prăznuim omorârea morții.

Domnul a înviat, și înviind morții, știm că moartea a fost pentru totdeauna biruită, iar plecarea noastră din această lume înseamnă intrarea noastră în viața veșnică. Această viață este o viață limitată, pământească, terestră, cu greutățile, dificultățile și încercările ei, dar viața de dincolo unde este patria noastră finală, cerul, este locul nostru la care trebuie să ajungem curați, după ce ne orânduim viața terestră după bunul plac al lui Dumnezeu. De aceea a murit Hristos, ca să dea și celor din morminte și nouă, viață veșnică: „Hristos a înviat din morți, cu moartea pe moarte călcând, și celor din morminte, viață dăruindu-le!”

În prima zi de Paști se oficiază o altă slujbă cunoscută în popor ca „Învierea a doua”. Etimologic ea înseamnă învierea tuturor celor adormiți. Ziua Învierii când va veni pentru toți cei adormiți de veacuri

întregi. Ea este o vecernice solemnă și în același timp este și o mărturisire a faptului că cel înviat are puterea să învieze pe toți cei adormiți și această slujbă care este de obicei foarte scurtă, este urmată de citirea Evagheliei în mai multe limbi străine. De ce? Aceasta arată că înviind, Mântuitorul Iisus Hristos din morți, El, prin învățura care a adus-o, a adus-o tuturor popoarelor, neamurilor și etniilor. Așa este în textul grec: mergeți în toată lumea, la toate etniile, la toate popoarele și vestiți Evanghelia bucuriei și a vieții. „15. Și le-a zis: Mergeți în toată lumea și propovăduiți Evanghelia la toată fătura!” (Marcu, cap. 16 (15)).

Această slujbă, Învierea a doua numită în popor, este o vecernie solemnă care mărturisește așteptarea învierii noastre a tuturor celor adormiți de veacuri.

Din noaptea Învierii și până la Înălțarea Domnului, vreme de patruzei de zile, tot creștinul din satul meu își schimba salutul obișnuit. Pe toată perioada de timp dintre Înviere și Înălțare se auzea pe fiecare uliță salutul: „Hristos a înviat!” și răspunsul: „Adevărat a înviat!” Acest salut se regăsește în tot spațiul ortodox. Ce înseamnă aceasta? Înseamnă în primul rând mărturisirea și bucuria Învierii, înseamnă că taina Învierii este atât de copleșitoare încât trăim în înviere și mai înseamnă că mai mult decât toate lucrurile din această lume prețuim viața și prețuind viața știm că viața are sens numai împreună cu învierea și cu Hristos Cel ce a biruit moartea. Una din datoriile principale este mântuirea sufletului nostru, dar și păstrarea vieții a noastre, a semenilor noștri și a întregii creații.

Cred că în aceste vremuri grele, credința este cea care ne mai este de ajutor, în orice formă, în orice sens, și de orice natură. Cred că fiecare dintre noi am început să prețuim viața mai mult, să ne vedem viața cu alți ochi și să înțelegem că viața ne aparține într-o mică măsură.

Atâta vreme cât suntem pe calea vieții toate greutățile inimale nu au nicio putere asupra noastră. Dar când am părăsit calea vieții nu avem altă alternativă decât cea a morții și atunci toate greutățile și supărările vin peste noi, din pricina propriei noastre voințe. Poporul român dacă nu se întoarce spre Dumnezeu, dacă nu își îndreaptă pașii spre Biserica Lui, dacă nu devine un popor ca înaintașii lui, luptător pentru viață și păsătrător al vieții are un viitor foarte sumbru.

Nimeni nu își dorește să moară, există în firea umană dorința de viață, dar nimeni din viețuitoare nu își dorește să moară și când simte pericolul sunt singurele care se autoconservă mai mult decât oamenii. Biserica este calea sigură a vieții. Dacă poporul român și omenirea, se întorc spre Dumnezeu, făgăduința Lui nu va întârzia.

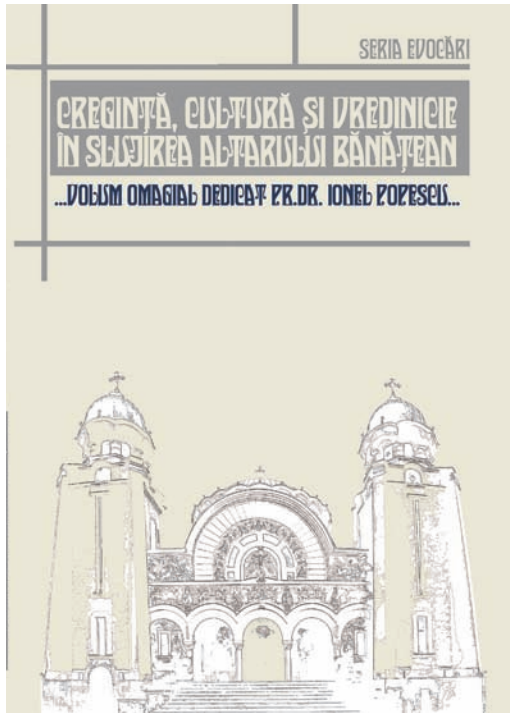
„15. De Mă iubiți, păziți poruncile Mele. 16. Și Eu voi ruga pe Tatăl, și alt Mângâietor vă va vouă, ca să fie cu voi în veac, 18. Nu vă voi lăsa orfani; voi veni la voi” (Ioan, cap. 14 (15/18)). Mântuitorul este cel care ne dă puterea și tăria de a trece asupra vrăjmașilor, văzuți și nevăzuți, și dacă ținem poruncile Lui atunci vom avea parte de roadele lumesti și cerești. În egală măsură Dumnezeu are puterea de a ne risipi printre alte neamuri, să ni se piardă istoria și numele dacă nu ne îndreptăm spre El. Sunt popoare care au dispărut din istorie și pe care le mai cunoaștem doar din amintiri, toate după voia Domnului. Sperăm că Dumnezeu ne-a dat șansa de a trăi pe acest pământ de a fi creștini ortodocși, drept credincioși adică, dar nu formal, ci real, și în același timp de a fi responsabil cu ceea ce facem și de ceea ce suntem.

Sărbătoarea Sfântă a Învierii Mântuitorului nostru Iisus Hristos să fie sărbătoarea care să ne schimbe viața profund și radical, adică să descoperim pe Iisus Mântuitorul Cel mort și înviat, să trăim viața în liniște în pace în armonie, să păstrăm viața, să se nască prunci, să-i creștem și să-i educăm formându-i ca pietre vii. Sărbătorile să fie mereu prilej de tărire în credință, iar Mântuitorul Cel ce a învins moartea să ne dea puterea biruinței asupra răului și asupra formelor răului care se manifestă și aici la noi și peste tot în lume.

Hristos a înviat!

CREDINȚĂ, CULTURĂ ȘI VREDNICIE ÎN SLUJIREA ALTARULUI BĂNĂȚEAN¹

Preot dr. DANIEL ALIC

La finalul anului 2020, prin rânduiala lui Dumnezeu și cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Ioan al Banatului, a apărut volumul omagial închinat Preaonoratului Părinte dr. Ionel Popescu, vicarul eparhial al Arhiepiscopiei Timișoarei, intitulat *Credință, cultură și vrednicie în slujirea Altarului bănățean*.

Inițiativa acestui demers editorial și de cinstire a aparținut unui grup de intelectuali timișoreni reuniți în jurul Domnului Academician Ion Păun Otiman, care au dorit să consemneze pentru posteritate prețuirea și aprecierea de care se bucură Părintele Ionel Popescu în rândul teologilor, al oamenilor de cultură și al credincioșilor bănățeni, iar prilejul cel mai potrivit a fost împlinirea celor 65 de ani trecuți de la începutul viețuirii sale pământești.

Volumul ce însumează aproape 500 de pagini are o structură clasică, specifică lucrărilor ce omagiază personalități culturale care au lăsat în istorie urme luminoase, pentru că Părintele Ionel Popescu a avut și are un parcurs care a amprentat societatea și vremurile. Este un preot de vocație, un teolog preocupat de

descoperirea semnificațiilor Scripturii, un profesor și un cercetător care studiat și evidențiat trecutul locurilor în care și-a desfășurat slujirea sacerdotală și didactică.

La începutul acestei întreprinderi editoriale a fost așezată o creație lirică a poetului și criticului literar Dr. Eugen Dorcescu, cugetare constituită ca un *motto* al întregii lucrări. Urmează *prefața* Înaltpreasfințitului Părinte Ioan, mitropolitul Banatului, care subliniază că: „ceea ce trebuie remarcat în mod deosebit la părintele dr. Ionel Popescu este capacitatea de a fi slujitor în toate aspectele activității sale. Ca preot a reușit să zidească suflete și să le așeze pe calea mântuirii, ca profesor a avut o prestanță didactică ce a rămas vie în amintirile ucenicilor teologi, ca iubitor al scrisului teologic a publicat numeroase cărți și studii de teologie și istorie bisericească, ca formator de conștiințe culturale a organizat și condus asociații de profil educațional și filantropic, a participat la emisiuni și conferințe pe teme religioase în țară și străinătate, iar ca administrator al patrimoniului bisericesc a reușit edifice și să restaureze așezămintele care i-au fost încredințate spre chivernisire.” (p. 14) *Argumentul* semnat de Domnul Academician Ion Păun Otiman radiografiază „calitățile de om responsabil față de Biserica și credința cărora li s-a dedicat o viață întreagă preotul Ionel Popescu”, calități care l-au determinat să susțină, „împreună cu mai mulți colegi, mireni și preoți, din Consiliul Eparhial al Mitropoliei Banatului, inițiativa editării volumului omagial de față.” (p. 15)

După textele introductive se desfășoară cele două părți consistente ale lucrării: I. *Evocări* și II. *Studii*. La capitolul evocări sunt cuprinse 33 de scrieri ale unor ierarhi (Înaltpreasfințitul Părinte Timotei, arhiepiscopul Aradului, Preasfințitul Părinte Gurie, episcopul Devei și Hunedoarei), slujitori ai învățământului universitar (prof. univ. dr. Claudiu Boțoc - Timișoara, pr. conf. univ. dr. Lucian Farcașiu - Arad, conf. univ. dr. Daniela Iacob - Timișoara, pr. conf. univ. dr. Constantin Jinga - Timișoara, prof.

¹ Volum omagial dedicat pr. dr. Ionel Popescu, Editura Partoș-Timișoara/Centrul de Studii Banatice-Vârșeț, 2020, 468 pp

univ. dr. Dumitru Jompan - Caransebeș, prof. univ. dr. Victor Neumann - Timișoara, conf. univ. dr. Vasile Petrica - Caransebeș, prof. univ. dr. Liviu Pop - Timișoara, pr. conf. univ. dr. Vasile Pop - Arad, pr. conf. univ. dr. Viorel Popa - Oradea, prof. univ. dr. Dumitru Popovici - Timișoara, prof. univ. dr. Adrian Retezan - Timișoara, prof. univ. dr. Alexandru Ruja - Timișoara, prof. univ. dr. Ștefan Ioan Stratul - Timișoara, prof. univ. dr. Cornel Ungureanu - Timișoara), preoți (pr. dr. Daniel Alic - Timișoara, pr. dr. Adrian Carebia - Timișoara, pr. Spiridon Costin - București, pr. Pompiliu Gavra - Arad, pr. Traian Micoroi - Arad, pr. dr. Silviu Negruțiu - Târgu Mureș, pr. dr. Radu Iulian Felix - București), dar și artiști, medici, profesori și ingineri (maestrul Aurel-Gheorghe Ardeleanu - Timișoara, arheolog dr. Adrian Ardeț - Caransebeș, dr. Borceanu Gheorghe - Caransebeș, prof. Andrei Dragoș - Finteușul Mare, dr. ing. Ștefan Dună - Timișoara, maestrul Silviu Oravitzan - Timișoara, dr. Florin Popovici - Timișoara, ing. Ioan Savu - Timișoara, prof. Nicolae Șincari - Timișoara). Studiile, 30 la număr, care constituie partea cea mai întinsă a volumului, sunt, în mare parte, cu tematică istorică și teologică. Ele sunt semnate de ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române (Înaltpreasfințitul Părinte Laurențiu, mitropolitul Ardealului, Preasfințitul Părinte Gurie, episcopul Devei și Hunedoarei, Preasfințitul Părinte Daniil, episcopul Daciei Felix și al românilor din Serbia), precum și de profesori și cercetători preoți și laici (pr. dr. Daniel Alic, conf. univ. dr. Florina Băcilă, prof. Constantin Brătescu, pr. conf. univ. dr. Mihai Brie, prot. dr. Ioan Bude, pr. dr. Valentin Bugariu, conf. univ. dr. Mircea Buta, prof. dr. Tiberiu Ciobanu, pr. prof. univ. dr. Sorin Cosma, Pr. prof. univ. dr. Florin Dobrei, conf. univ. dr. Mirela-Ioana Dorcescu, dr. Vasile Dudaș, pr. conf. univ. dr. Lucian Farcașiu, diac. dr. Răzvan Fibișan, pr. lect. univ. dr. Marius Florescu, prof. univ. dr. Rudolf Graf, prof. univ. dr. Mircea Măran, prof. univ. dr. Vasile Muntean, pr. dr. Jean Nedelea, prof. univ. dr. Victor Neumann, pr. lect. univ. dr. Cosmin Panțuru, pr. conf. univ. dr. Vasile Pop, pr. conf. univ. dr. Viorel Popa, pr. Mircea Szilagy, pr. dr. Nichifor Tănase, prof. dr. Dumitru Tomoni, prof. Ioan Traia).

Evocările sunt menite să releve virtuțile Părintelui Ionel Popescu nu numai în postura sa oficială de preot, de profesor, de teolog și istoric. Descoperim un om cu suflet generos, un soț exemplar, un tată model, un coleg bun, un părinte duhovnicesc devotat, implicat în viața comunității și a fiecărui credincios în parte. Un om care a reușit „să aducă laolaltă cu atâta sinceritate, spontaneitate și decență oameni diferiți ca origine, educație și mijloace și să îi așeze în slujba semenilor, ajutându-i să-și regăsească vocația comunitară și trezindu-le cea mai creștinească dragoste de aproapele” (Arhid. prof. univ. dr. Ștefan Ioan Stratul, p.131-132). Sunt atâtea ipostaze umane, care, pe lângă obligațiile *ex cathedra*, conturează personalitatea unui permanent slujitor, parcă dispus „să trăiască, în același timp, experiența mai multor vieți condensate într-o singură existență terestră” (din consemnarea maestrului Aurel-Gheorghe Ardeleanu, p. 30).

Studiile ce intră în alcătuirea volumului, abordează teme de istorie bisericească și laică, poziții teologice și aprofundări valoroase sub aspect științific, multe dintre ele vizând aria de cercetare a Părintelui dr. Ionel Popescu sau zone de interferență cu aceasta. În partea de lucrări științifice, remarcăm un material redactat după exigențele istoriografiei, care prezintă amănunțit activitatea administrativ-gospodărească a părintelui omagiat, oferind posterității o panoplie completă a lucrărilor diverse coordonate de Părintele Popescu în calitatea sa de paroh al Parohiei Timișoara Iosefin și administrator al patrimoniului bisericesc încredințat. Autorul studiului (pr. lect. univ. dr. Cosmin Panțuru) consemnează o concluzie pertinentă, desprinsă firesc din cercetarea întreprinsă și îl consideră „un ctitor secund al ansamblului parohial Iosefin”, care a dovedit prin fapte credința sa vie”. (p. 370)

În finalul volumului, la secțiunea *Addenda*, se regăsește un colaj de fotografii ce cuprinde instantanee din principalele etape ale devenirii Părintelui Vicar, numit sugestiv: *Pr. dr. Ionel Popescu – itinerar în imagini*.

O altă particularitate însemnată a demersului editorial semnalat este valoarea de „volum princeps” al seriei *Evocări*, constituită la Editura Partoș a Mitropoliei Banatului din inițiativa Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Ioan, ca un „așezământ al recunoștinței” pentru personalitățile trecute și prezente care se bucură de atenția istoriografilor sau de aprecierea contemporanilor. Și Părintele dr. Ionel Popescu merită pe deplin această cinste!

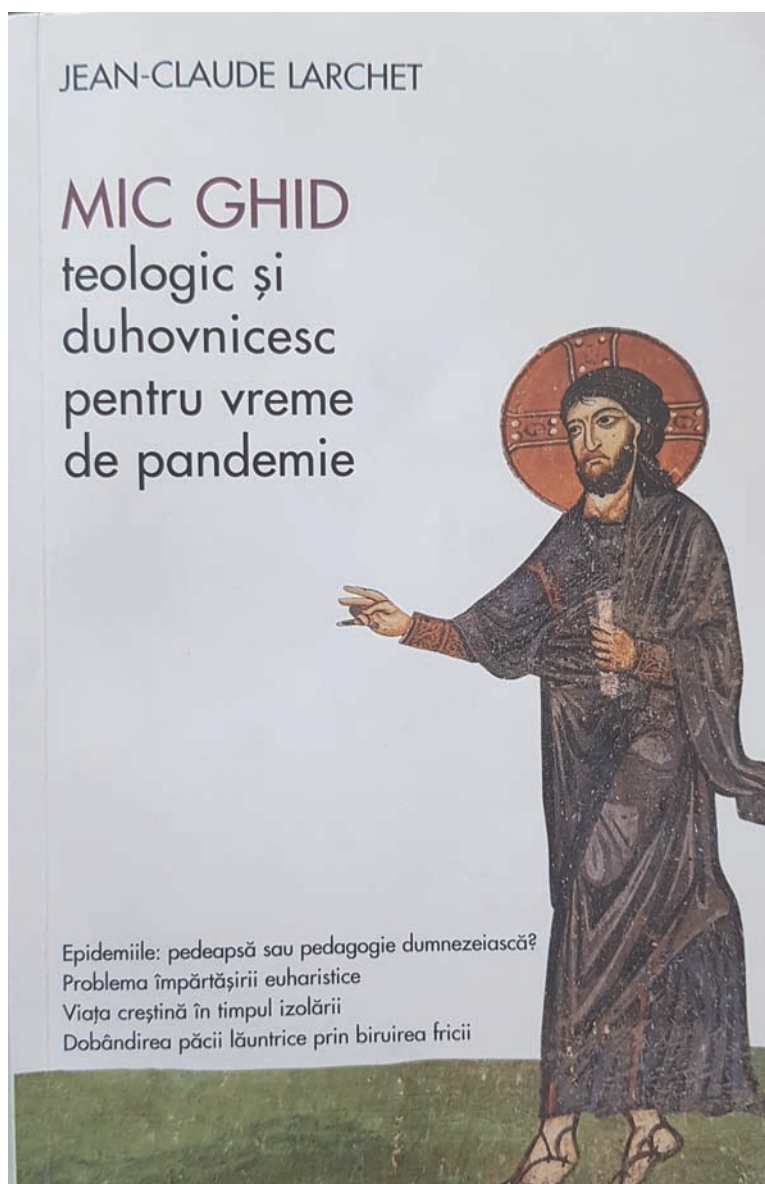

MIC GHID TEOLOGIC ȘI DUHOVNICESC PENTRU VREME DE PANDEMIE

Preot dr. **SORIN LUNGOCI**

„Pandemia actuală a surprins, dezorientat și dezorganizat toate țările lumii. A ucis sau a slăbit, prin sechelele pe care le-a lăsat, un număr mare de persoane, cărora le-a afectat deopotrivă trupul și sufletul; multe dintre ele și-au sfârșit zilele într-o singurătate totală și lipsite de cuvenita înmormântare. Ea a afectat în mod profund pentru o lungă perioadă modurile de viață și mentalitățile. [...] A dezvăluit fragilitatea și fisurile unui sistem mondializat privit ca stabil, a dat la iveală dificultatea medicinei și a științelor biologice, considerate a fi la cel mai înalt nivel, de a găsi o soluție de apărare atât pe plan terapeutic, cât și pe plan profilactic. [...] Oameni de toate vârstele au fost supuși pericolului. Certitudinea că marile epidemii au fost definitiv biruite s-a năruit, vechile spaime au reapărut, cu întregul lor cortegiu de fantasmae, fie ele conspiraționiste sau apocaliptice. Viața de familie a fost copleșită de tensiuni, prin conviețuirea continuă la care au supus-o izolările, și de anxietate, prin incertitudinile din vremea ieșirii din izolare. Viața celor care muncesc a fost perturbată de pierderea locului de muncă (sau diminuarea salariului), de reducerea orelor de lucru, de schimbarea modului de lucru. Relațiile sociale au fost modificate, fiecare om devenind pentru celălalt o potențială amenințare. Viața spirituală a credincioșilor a fost afectată prin imposibilitatea, pe perioade luni, de a merge la biserică, de a lua parte la sfintele slujbe, de a primi Sfintele Taine; credința multora a fost zguduită, pusă la încercare, îndeplinirea riguroasă a îndatoririlor religioase ale altora a slăbit” (pp. 5-6).

În acest context, au apărut mai multe întrebări: „Este epidemia o pedeapsă de la Dumnezeu pentru păcatele oamenilor? Și, prin urmare, este ea un îndemn al Său la pocăință și întoarcere către El? Sau vine ea oare de la Dumnezeu ca avertisment sau ca un semn din partea Sa? Toate aceste întrebări conduc la întrebarea mai generală referitor la originea bolilor (epidemiile fiind forme colective și simultane ale acestora), a legăturii lor cu păcatul, a posibilității vindecării lor prin mijloace spirituale (pocăință, post, rugăciuni, procesiuni cu Sfânta Cruce, sfinte icoane sau sfinte moaște, stropire cu apă sfințită și altele de acest fel).

lar aceste întrebări, la rândul lor, conduc la alte întrebări mai ample despre sensul vieții și al morții – aceasta din urmă fiind o realitate greu asumată de societatea noastră modernă și, așadar, cât se poate de camuflată, pe când epidemia o impune conștiinței ca pe ceva care poate să se abată asupra fiecăruia dintre noi, în cel mai scurt timp” (p. 13).

Deși, în decursul timpului, a consacrat mai multe studii și lucrări bolii, suferinței și morții, atât din punct de vedere teologic cât și spiritual, autorul își motivează apariția noii cărți prin caracterul specific al epidemiilor și al pandemiilor care: dau maladiei și morții un caracter subit, imediat, brutal; trezesc o frică și o anxietate colective; au o dimensiune globală, care cuprinde o diversitate de persoane, de toate vârstele, de toate credințele și de diferite opțiuni morale; modifică modul de relaționare a persoanelor între ele; afectează modul de funcționare a vieții ecleziale (p. 14).

Cu aceste gânduri, teologul ortodox francez își începe cartea sa. O lucrare inedită, de mare actualitate, o carte a momentului care are menirea de a răspunde la multiplele întrebări ivite în contextul pandemic pe care îl parcurgem și de a clarifica multe din nuanțele pe care, poate, le-au folosit ca argument în susținerea unor soluții de moment. Avem în față o lucrare elaborată recent, la începutul acestui an, în plină manifestare pandemică, publicată într-o perioadă în care frământările cotidiene indicau încă multă vulnerabilitate și fragilitate.

Cititorului i se propune un volum structurat pe patru capitole. În primul capitol (pp. 15-82), Jean-Claude Larchet își construiește întregul demers investigativ plecând de la întrebarea directoare: Este Dumnezeu autorul epidemiilor, cu scop pedepsitor sau pedagogic? În abordarea acestei întrebări, teologul francez face recurs la referințe scripturistice și liturgice, la poziții patristice și actuale. Totodată, are în vedere limitele acestei concepții din punct de vedere rațional, duhovnicesc, teologic (scripturistic și patristic). Face distincție între firea originară și cea căzută a omului, evidențiind rolul păcatului în perpetuarea bolii, a stricăciunii și a morții. Răspunde la întrebarea dacă Dumnezeu nu produce calamitățile, El le îngăduie? Pentru ca finalul primului capitol să fie dedicat folosului rugăciunii și minunilor. Concluzia acestui capitol este postulată în ideea conform căreia Dumnezeu nu este autorul epidemiilor. Ele au o cauză naturală, fizică.

În capitolul al doilea al cărții (pp. 134-83), autorul sintetizează măsurile de profilaxie adoptate în perioadele de izolare și după izolare: izolarea și refuzul izolării de către extremiști și teoriile conspiraționiste; acceptarea izolării de către Biserica Ortodoxă; câteva lecții de folos pentru viitoarele perioade de izolare; cum se poate trăi viața creștină în timpul izolării (privarea de slujbele liturgice, lipsirea de sfânta împărtășanie, restricțiile privind viața socială – un prilej de aprofundare a vieții duhovnicești, să evităm închiderea în sine – să rămânem deschiși către ceilalți); dificultățile care apar în perioadele de după izolare și mijloacele de a le surmonta (distanțarea socială, masca – avantaje și dezavantaje, relațiile interumane).

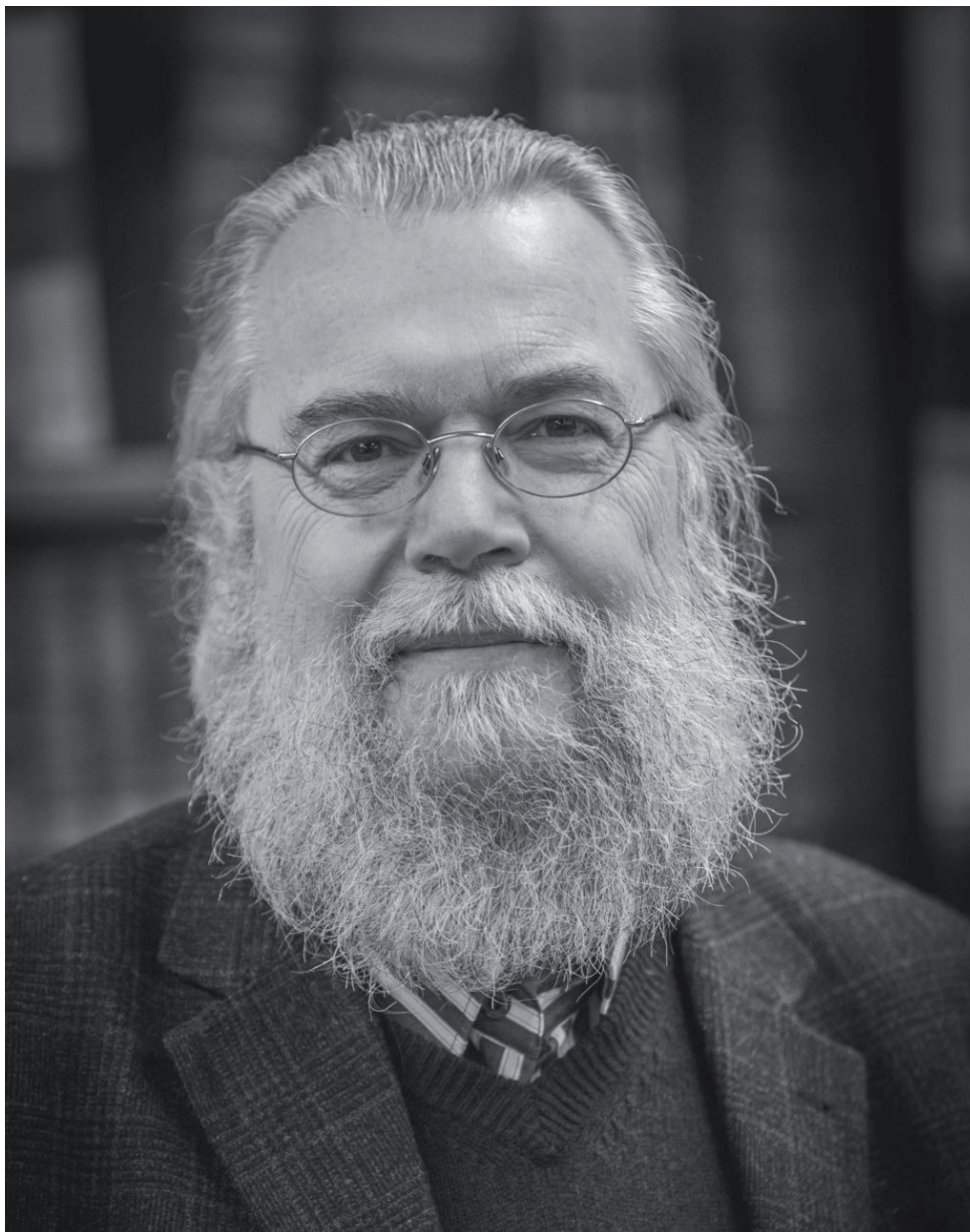
Biserica are datoria de a proteja sănătatea și viața credincioșilor. Protejarea sănătății semenului este o datorie de iubire față de el și că a nu-ți păsa de ea ține de un spirit egoist și iresponsabil, străin de duhul creștin (p. 96). Masca este cea mai eficace măsură de protecție în cazul epidemiilor în care virusul se transmite prin finele picături de salivă răspândite de tuse, de strănut, dar și prin cântare și vorbire. Purtarea măștii se arată ca un mijloc legitim de protejare a propriei persoane, dar și de protejare a aproapelui de o contaminare pe care o putem cauza fără să știm. Ea se integrează în datoria de iubire, care este una dintre principalele datorii creștine. Masca dovedește în acest fel politețe față de celălalt, respect față de el, grijă față de sănătatea sa (pp. 125-126).

În continuare, autorul francez abordează în al treilea capitol (pp. 218-135) problematica pe care o ridică împărtășirea euharistică: lingurița comună (suspiciuni, poziții de principiu, practici alternative, argumente pro și contra), ne putem teme de contaminarea prin conținutul potirului (deverse opinii și teorii). Pentru ca în finalul volumului, în capitolul al IV-lea (pp. 241-219), să aflăm că virusul fricii este acela care trebuie învins: o situație anxiogenă, familiarizarea cu ideea morții, rolul primordial al credinței, dobândirea păcii lăuntrice prin biruirea fricii, biruirea fricii de moarte prin unirea cu Hristos.

Autorul atrage atenția asupra faptului că, în timpul pandemiei, clerul nu a dat întotdeauna un bun

exemplu, dând dovadă de o rigoare care depășea exigențele guvernamentale. Clerul s-a sustras în mare parte de la misiunea sa, care, în aceste circumstanțe, era aceea de a întări credința creștinilor, de a le oferi mijloacele necesare pentru a înfrunța în chip duhovnicesc spectrul bolii și al morții, de a le pune la dispoziție mijloacele probate și eficiente ale tradiției creștine, pentru a dobândi pacea lăuntrică (p. 225).

În acest sens, identificăm măsurile lipsite de simțul responsabilității și al misiunii pastorale adoptate de unele parohii, în special din mediul urban, cu prilejul vizitelor pastorale premergătoare Bobotezei, de binecuvântare a credincioșilor, prin care clericii au preferat să rămână „zăvorâți” în biserică, căci nu, e mai comod și mai călduț decât să ieși în întâmpinarea nevoilor enoriașilor. Un moment

ratat, e adevărat nu de toți. Paradigma misionar-pastorală este oferită de însuși Mântuitorul. El nu a ezitat să se autoinvite în casa lui Zaheu. Și când a sosit la locul acela, Iisus, privind în sus, a zis către el: Zahee, coboară-te degrabă, căci astăzi în casa ta trebuie să rămân (Luca 19, 5). Această disponibilitate a Domnului nostru Iisus Hristos este întărită în paginile Sfintei Scripturi: *Iată, stau la ușa și bat; de va auzi cineva glasul Meu și va deschide ușa, voi intra la el și voi cina cu el și el cu Mine* (Apocalisa 3, 21). Prin urmare, Hristos ne cere să ajungem la casa fiecărui suflet, provocând mișcarea unei alegeri libere. El stă la ușa inimii fiecărui om, așteptând ca acesta să răspundă în mod liber, prin iubirea sa, iubirii pe care El o oferă neconținut și deplin.

Având în vedere dinamica și rapiditatea cu care se propagă virusul, respectiv mutațiile lui, în rândul populației, indiferent de vârstă, considerăm oportună lucrarea de față, un instrument util ierahilor, preoților, profesorilor de religie, elevilor și studenților teologi, adică a tuturor celor care sunt chemați să răspundă acestor provocări pastorale inedite.

CREȘTEREA COPILULUI ÎN ERA DIGITALĂ, CONFORM DR. ELIZABETH KILBEY

LUCA-CRISTIAN GUȘOI

Liceul Teologic Ortodox „Sfântul Antim Ivireanul”

Clasa a X-a

În aceste vremuri, toți părinții cred că știu cum să gestioneze problema creșterii copilului în era digitalizată.

Ei bine, mulți dintre părinți lasă copilul foarte mult pe telefon sau tableta/pc și ajung într-o situație în care copiii își ceartă părinții pentru că nu îi mai lasă să se joace. Mulți dintre părinți permit un asemenea comportament, deoarece nu vor să fie urâți de copii. Părinții trebuie să fie atenți cu copiii lor, să petreacă timp cu ei, să-i asculte, să-i înțeleagă și să-i distragă de la telefon sau pc. Mulți părinți justifică folosirea dispozitivelor spunând că le oferă copiilor aplicații și jocuri educative, așa că nu ar trebui să fie o problemă. „Îngrijorarea mea față de jocurile educaționale de pe aceste dispozitive este că acești copii primesc toată informația de-a gata, nu li se permite să descopere lucrurile singuri.” „Pentru a putea învăța, copiii au nevoie să exploreze, să greșescă și să experimenteze, iar învățarea prin dispozitivele digitale nu permit nimic din toate acestea.” „Descriem deseori copiii ca fiind niște bureți, care absorb toată informația din jur. În mediul online acest

burete este mai degrabă „înecat” și nu este lăsat să absoarbă singur.” (*Creșterea copilului în era digitală*, Dr. Elizabeth Kilbey, Editura Niculescu, pag.38).

Părinții ar trebui să meargă cu copiii prin parcuri, să îi ducă să facă un sport și să îi lase cu prietenii pe afară, iar pe telefon doar două ore pe zi sau când are nevoie de el. „Ecranele nu ar trebui să înlocuiască interacțiunea umană. Copiii au nevoie de timp petrecut cu ceilalți pentru a putea învăța diferite semnale sociale, precum expresiile sociale, limbajul corpului sau tonul vocii.” (*Creșterea copilului în era digitală*, Dr. Elizabeth Kilbey, Editura Niculescu, pag.42).

Copiii pot sta un anumit timp pe zi la calculator sau pe telefon deoarece îi ajută anumite jocuri să își elibereze dopamina. „Oamenii de știință au descoperit că jocurile video determină creierul să elibereze dopamina. Dopamina este așa-numita „substanță chimică a plăcerii” și stimulează sistemul de recompensă al creierului. „Dar nu trebuie să exagerăm cu timpul copiilor în fața calculatorului deoarece poate duce la consecințe grave pentru creier. „Cercetătorii au descoperit că dependența de internet de lungă durată (identificată prin utilizarea excesivă a internetului) poate chiar să modifice modul în care funcționează creierul (*Creșterea copilului în era digitală*, Dr.Elizabeth Kilbey, Editura Niculescu, pag.98).

Și cu singuranță, acestea nu sunt efectele pe care le dorim pentru creierul în curs de dezvoltare ale copiilor noștri. „Studiile arată că dependența de internet este asociată cu schimbări structurale și funcționale în regiunile creierului care implică procesarea emoțională, atenția executivă, luarea deciziilor și controlul cognitiv” (*Creșterea copilului în era digitală*, Dr.Elizabeth Kilbey, Editura Niculescu, pag.99.).

În această carte, Dr. Elizabeth Kilbey vă oferă sfaturi practice și concrete despre cum „să îi deconectați” pe cei mici de la aceste dispozitive moderne, pentru ca timpul petrecut în mediul online să nu-i afecteze în mod considerabil și despre cum pot găsi părinții alte modalități de a se conecta cu copiii lor.

GLASUL DOMNULUI

O inimă bună în piept dacă ai să bată,
Pentru semeni de ai tăi triști și necăjiți
Într-o zi vei primi cu siguranță răsplată,
Din ceruri de sus de unde de unde meriți.

Dacă în inima ta locuiesc dragostea și mila,
Cele două surori atât de sfinte și curate
Vei descoperi în sfeșnic de-a pururi lumina,
Ce întunericul îl desparte și bezna o străbate.

Dacă sufletul tău se topește de dorul sfânt,
Încât și rugăciunea îți e nelipsită de pe buze
Înseamnă că nu e în zadar credința, în vânt,
Ci un prilej prielnic Domnului de a spune.

Că în inima ta sălășluiește El dintru început,
Iar tu simțit-ai mâna Lui caldă ce te mângâia
Iar în vremea necazului auzit-ai glasul ce ai crezut,
Că este forța divină ce tot te ridică.

El a fost cu tine și ti-a ascultat temerile din vise,
Ți-a ascultat oftatul și plângerea amară
El a fost Cel ce a cules lacrimi căzute în batiste,
Tot El a fost și Cel alungat ades pe afară.

El a fost și va fi mereu cu tine dacă tu îl lași,
Să locuiască în inima ta ca într-o casă
Însă tu omule vei deschide mereu o fereastră,
Și un prilej ca El din când în când să iasă.

El va stăruii mereu cu iubirea ce ți-o poartă,
Că ești un fiu atât de valoros, de bun și de cuminte
Însă și tu nu uita vreo clipă de jertfa Lui sfântă și
caută,
Să vezi ale tale patimi rele pe veci răstignite.

Preot CONSTANTIN MILIN

LA PRAZNICUL BUNEIVESTIRI

La început de primăvară
Când ghioceii încep să răsară,
Iar pomii înmuguresc
Și păsările voios ciripesc
Numai omenirea în păcate fiind
Mântuire-așteptând.
Dumnezeu în iubirea Sa cea mare
N-a vrut să lase omenirea în întristare,
Și să-i facă bucurie
Prin trimiterea de solie
Și așa să spună
Că aduce vestea cea bună
La Fecioara Maria
Că va naște pe Mesia,
Oamenii să se veselească
Și cu bucurie să prăznuiască,
Că astăzi s-a împlinit
Ce Dumnezeu primilor oameni le-a vestit,
Că nu-i va lăsa în întristare
Până vor primi vestea cea mare.
Fie Dumnezeu Tatăl lăudat
Și Fiul binecuvântat
Iar Duhul Sfânt mărit
Că așa ne-a mântuit.

Protosinghel MIHAIL DUMA

POCĂINȚA

Viața mea am cheltuit-o
În păcate și în patimi
Inima mi-am tot rănit-o
În glas îmi picură lacrimi.

Ca pe tâlharul de pe Cruce
Doamne în rai să mă pomenești
Mult îmi doresc a mă duce
Acolo unde mereu ești.

Cu inima Te îmbrățișez
Primește-mi a mea pocăință
Când o să mă înfățișez
Deschide a raiului porțiță.

DOAMNE, RĂMÂI CU MINE

Doamne, îți simt prezența adeseori
Ce minunat e lângă Tine
Te-am căutat de multe ori
Te rog, rămâi cu mine.

Intră în a mea cămară
În ea să te sălășluiești
Alerg ca o căprioară
La apele duhovnicești.

Cu ochii tăi plăpânzi și calzi
Inima să mi-o privești
În lumină să mă scalzi
Doamne, Te rog să mă mântuiești.

Monahia ELENA – mănăstirea Timișeni

LA FIECARE PAS PÂNDEȘTE ISPITA

Pe cer
Luminează Bunavestire
Că inimile noastre
Ar trebui să caute
Zărilor raiului
În fiecare fărâcă
De anotimp și
La fiecare pas.
Dar pândește ispita
Și tu, călătorule,
Prin mizeria vieții
Nu te opri.
Orice glas,
Orice patimă
Te-ar ispiti.

PETRU JICHICI

SUB STĂPÂNIREA TA

Să stăpânești nemărginirea al lumii Ziditor ceresc,
În Tine-i taina veșniciei și tot ce e cuprins în ea,
Sub mâna Ta se-nalță munții ce tronul Tău îl slujesc,
Câmpiile se-ntind domoale și codrii-mbracă strai
domnesc,
Bogate fluvii caută marea și stele ceru-mpodobesc
Sub stăpânirea Ta.

La vrerea Ta se pleacă firea, puterii Tale se supune,
Tu scrii cărările vieții și toate le călăuzești.
Despre mărirea Ta tot lucrul cel plăsmuit de Tine
spune,
Sub semnul Tău se frânge pâinea, sămânța în ogor
se pune
Și tot ce crește se înalță spre Tine ca o rugăciune,
Căci Tu în toate ești.

La Tine-i darul îndurării, fără hotar e mila Ta
Și părinteasca ocrotire a mâinii Care ne-a zidit.
În ceasul tainic de-nchinare neconținut Te vom
chema,
Pe tronul Tău clădit în slovă cu inima Te vom vedea,
Iar când ne vom culca sub glie, venind la Tine, vom
avea
Zori fără asfințit.

Tu ești Părinte al Luminii și toate se-implinesc prin
Tine,
Căci mare ești, atotputernic, etern și necuprins și
sfânt.
Vigoarea minții ce se-nalță spre adevăr din Tine
vine,
În Tine-i dăinuirea lumii și cheia tainelor divine.
Măreț Făuritor al vieții, mărirea Ție se cuvine
În cer și pe pământ.

Tu celor slabi le dai putere, odihnă dai celor trudiți,
Pe capul cel plecat în rugă, blajină mâna Ta va sta,
Așterni cărare de lumină în drumul celor rătăciți
Și de vom năzui spre Tine, la cina Ta vom fi primiți,
Pe calea ce ne-ai dat-o-n lume, umblând, mereu
vom fi păziți
Sub stăpânirea Ta.

MARIA ANIA

REABILITAREA BISERICII PAROHIEI OHABA FORGACI¹

REDACȚIA

În perioada anilor 2017-2019, la parohia Ohaba Forgaci au fost realizate ample lucrări de reabilitare și renovare.

Credincioșii din Ohaba Forgaci au sărbătorit duminică 1 octombrie 2019 restaurarea bisericii ortodoxe din localitate. La eveniment au luat parte oaspeți din întreg județul printre care fostul deputat Dorel Covaci de la Faget, consilierul județean Nicu Bădina și președintele Consiliului Județean Timiș Călin Dobra, cu toții fiind implicați în realizarea lucrărilor de restaurare. Finanțarea acestora s-a realizat cu bani de la Consiliul Local Boldur, Consiliul Județean Timiș și Guvernul României, prin Secretariatul de Stat pentru Culte.

Dorel Covaci, fost deputat:

E deosebit de frumos ceea ce s-a realizat aici pentru suflet, pentru credință. Te bucuri de multe ori când realizezi o construcție familiară, dar în momentul când vezi că se ridică o biserică, când se sfințesc lucrările de la o biserică este o treabă deosebită. Mă bucur pentru cei care au realizat această lucrare, îi felicit pentru eforturile pe care le-au depus ca această frumoasă biserică să poată fi sfințită astăzi și mă bucur că pot participa și sunt prezent aici.

Slujba de mulțumire și binecuvântare a fost oficiată de un sobor de preoți, în frunte cu Prea Onoratul Ioan Cerbu, protopopul Lugojului care l-a întâmpinat, încă de la sosire, așa cum este rânduiala, pe ÎPS Ioan Selejan, Mitropolitul Banatului. Acesta, la rândul său, după un cuvânt de bun găsit și de mulțumire, i-a binecuvântat pe toți cei de față, după care cu toții au intrat în biserică pentru a participa la Sfânta Liturghie.

¹ Articol apărut sub coordonarea **părintelui consilier eparhial arhid. ing. TIMOTEI ANIȘORAC** de la Centrul eparhial

La finalul slujbei, Mitropolitul Banatului, în semn de apreciere a sârguinței și muncii depuse, a acordat distincția de sachelar (brâul albastru) preotului Valentin Nicolae Voicu, parohul bisericii.

Preot Valentin Voicu, parohul bisericii:

Această distincție încununează oarecum munca și jertfelnicia pe care am depus-o eu împreună cu credincioșii. Nu este doar darul meu, ci este darul nostru, al tuturor. Am muncit prin ploaie și prin vânt. Am început lucrările cu doi ani în urmă. În primul an am făcut turnul și fațada, după care am continuat cu lucrările. Am reușit să schimbăm și tabla de cupru, am reușit să punem și cele două cruci care stau deasupra turlei și sfântului altar și iată așa, ușor, ușor am ajuns la această sărbătoare deosebită pentru comunitatea creștină ortodoxă din Ohaba Forgaci.

Totodată, ca semn al aprecierii pentru susținerea financiară a lucrărilor, ÎPS Ioan a dăruit primarului comunei Boldur, o icoană sfințită, cu chipul Maicii Domnului. La rândul său, edilul i-a înmănat mitropolitului diploma de cetățean de onoare al comunei Boldur.

ÎPS Ioan Selejan, Mitropolitul Banatului:

N-am făcut altceva, atât eu cât și toți cei care au contribuit la restaurarea ei decât să-l cinstim pe Dumnezeu și pe înaintași. Gândiți-vă că la sfârșitul sec. IX s-a zidit această biserică. Cu ce dragoste au zidit oamenii aceștia această biserică. Noi zicem că din cărămidă, dar biserică aceasta o fost zidită din credință și din dragostea oamenilor și atunci măcar minima datorie a noastră este să o păstrăm și să o dăm generațiilor vor veni după noi. Să dea Dumnezeu ca în biserică aceasta să nu stingă candela și să-l întâmpine credincioșii pe Hristos, Domnul nostru la a doua venire.

Cristian Stoi, primarul comunei Boldur (PSD):

Evenimentele sunt majore, pentru comunitatea noastră locală, pentru că nu de fiecare dată se întâmplă să ai ca oaspete pe ÎPS Ioan, Mitropolitul Banatului și în același timp să îl și onorăm prin a-l face cetățean de onoare al comunei Boldur.

Momentul culminant al vizitei ierarhului bănățean a constat în rugăciunea de sfințire a lucrărilor, urmată de ocolirea bisericii și stropirea ei cu apă sfințită. La plecare, mitropolitul Banatului i-a binecuvântat pe toți cei prezenți, oferindu-le în dar câte o iconiță.

VREDNICI PROTOPOPI AI EPARHIEI NOASTRE

REDACȚIA

Începând cu data de 1 martie 2021, doi preoți vrednici ai eparhiei noastre, părinții protopopi Ioan Cerbu din Protopopiatul Lugoj și Bujor Păcurar din Protopopiatul Făget s-au pensionat la limită de vârstă, în conformitate cu legislația în vigoare.

Aceștia sunt destoinici slujitori ai altarelor bănățene, care s-au implicat activ în viața bisericească a celor două protopopiate, pe care le-au coordonat cu multă atenție și înțelepciune duhovnicească.

Din încredințarea ierarhilor noștri, părinții protopopi au încercat să fie cât mai aproape de nevoile preoților din mediul rural, dar și de la orașe, pentru ca misiunea la care au fost chemați clericii de pe raza celor două protopopiate, să fie îndeplinită conform canoanelor și rânduielilor noastre creștinești.

Redăm mai jos câteva aspecte din viața și activitatea acestor harnici slujitori ai altarelor, care s-au remarcat printr-un devotament excepțional față de învățătura Bisericii și față de ierarhii din Arhiepiscopia Timișoarei.

Protopop ic. stavr. Ioan Cerbu

A văzut lumina zilei la data de 11 decembrie 1954 în comuna Coștei, jud. Timiș, din părinții Ioan și Ana Cerbu. A absolvind pe rând: școala generală cu clasele I-VIII din Coștei (1961-1969); Seminarul Teologic din Caransebeș (1971-1976), apoi Institutul Teologic de grad Universitar din Sibiu (1977-1981), obținând titlul de licențiat în teologie -sesiunea iunie 1981, cu lucrarea „Monografia parohiilor Coștei, Sâlha, Păru și Hezeriș”, sub coordonarea preotului prof. dr. Mircea Păcurariu. În perioada septembrie 1976 – iunie 1977 a satisfăcut stagiul militar cu termen redus în orașul Bistrița, jud. Bistrița – Năsăud.

A fost hirotonit diacon și apoi preot, la data de 1 iulie 1982, pe seama parohiei Cliciova din protopopiatul Făget, unde și-a desfășurat activitatea pastoral – misionară și gospodărească până în anul 1989. Începând cu data de 1 iunie 1989 a fost transferat, la cerere, în parohia Coștei (satul natal) din protopopiatul Lugoj. A urmat în termenele stabilite, cursurile pentru obținerea gradelor de definitivat (Sibiu – 1987), și a celor de promovare (Caransebeș -1993) obținând media de 9,71, respectiv 9,66.

Realizările au fost multiple în parohia Coștei, pe plan administrativ – bisericesc, economic și cultural, toate culminând cu finalizarea lucrărilor capitale atât la biserică cât și la casa parohială în anul 1998, dată

la care s-au aniversat 100 de ani de la construirea bisericii, așezându-se pentru prima dată Sfintele Moaște în prestolul altarului, în cadrul unei liturghii arhieresti, oficiată de vrednicul de pomenire, părintele mitropolit Nicolae Corneanu al Banatului. Cu acest prilej preotului Ioan Cerbu i-a fost oferită distincția proțească de iconom – stavrofor.

În luna februarie a anului 2000, a fost ales și propus pentru funcția de protopop al Lugojului de către colegiul

electoral al protopopiatului Lugoj, fiind numit în această funcție, începând cu data de 1 martie a aceluiași an, de către Consiliul eparhial al Arhiepiscopiei Timișoarei.

Pe parcursul celor 21 ani de activitate ca și conducător al Oficiului protopopesc Lugoj, a căutat să-și îndeplinească misiunea încredințată cu multă seriozitate, conștiinciozitate și dreptate, încercându-se a se face „tuturor toate” pentru binele Bisericii lui Hristos.

Pe plan familial, s-a căsătorit în anul 1981 cu Maier Maria din Dumbrăveni, jud. Sibiu, Dumnezeu binecuvântând familia cu un copil, Cristian care a pășit la rându-i pe urmele părintelui său, în misiunea de preot.

Protopop ic. stavr. Bujor Păcurar

Păcurar Vasile Bujor s-a născut la data de 07.03.1955 în localitatea Mâtnicu Mic, comuna Fârdea, județul Timiș, din părinții Cornel și Sofia Păcurar, fiind primul dintre cei trei copii. Copilăria și școala primară le-a urmat în satul natal între anii 1962-1966, iar gimnaziul la Școala Generală din Fârdea, între anii 1966-1970. Între anii 1970-1974 a urmat cursurile Liceului Teoretic „Traian Grozăvescu” din Nădrag. Între anii 1974-1978 a urmat cursurile Facultății de Teologie din Sibiu. După terminarea facultății își ia examenul de licență în Drept și Administrație Bisericească cu tema : „Relațiile externe ale Bisericii Ortodoxe Române în opera lui Liviu Stan”. La începutul anului 1979 s-a căsătorit cu Dorina Păcurar (născută Bojin), căsătorie binecuvântată de Dumnezeu cu nașterea celor două fiice: Emanuela (n.1979) și Maria (n.1988).

În 1979 a fost hirotonit preot pe seama parohiei Bătești (protopopiatul Făget), unde a slujit până în 1998, când este ales protopop și conducător al oficiului protopopesc Făget, funcție pe care a deținut-o până la 01.03.2021. Putem spune că susnumitul a lucrat în administrația Protopopiatului Făget timp de 42 de ani, din care 19 ani a fost secretarul protopopiatului și 23 de ani, protopop.

Ca realizări, mai importante, în parohia Bătești, sunt reparațiile capitale executate la biserica monument istoric și ample lucrări de restaurare generală a bisericii parohiale încununate cu pictarea interioară, finalizată în 1984, când IPS Nicolae Corneanu îi acordă distincția de „sachelar”.

Din toamna anului 1979 este numit secretar la protopopiatul Făget, funcție pe care o deține timp de 19 ani, până în 1998, când este ales protopop. Pentru activitatea desfășurată ca preot și secretar protopopesc, față de învățătura Bisericii, de misiunea preoțească și de propovăduirea Evangheliei mai bine de patru decenii, în anul 1994, primește distincția de „iconom” din parte Mitropolitului Banatului.

La hramul Mănăstirii „Izvorul Miron”, din 20 iulie 2000, de Sfântul Prooroc Ilie Tesviteanul, primește distincția de „iconom stavrofor” din partea Mitropolitului Nicolae.

Fire blândă și evlavioasă, a colaborat cu preoții protopopiatului Făget, formând o mare familie, alcătuită din aproape 50 de preoți. A desfășurat activități religioase, culturale, patriotice și tradiționale în toate parahiile și filiile protopopiatului, fiind cunoscut și apreciat nu numai de preoți, dar și de credincioși.

Printre cele mai importante realizări, în funcția de protopop, este construcția bisericii (catedralei) din Făget, împreună cu preotul Ioan Jurj, începută în anul 2003 și finalizată în 2020. O altă realizare este lucrarea: „Monografia Protopopiatului Făget-300 de ani de existență atestată” apărută în anul 2018, scrisă de colectivul de autori: prot. Bujor Păcurar, prof. dr. Dumitru Tomoni și prof. Ioan Cipu; vol. I. În prezent se află în lucru volumul II, ce va apărea în anul 2021, având titlul : „Monografia Parohiilor Protopopiatului Făget”.

ACTUALITATEA EPARHIALĂ

Duminica Ortodoxiei la catedrala mitropolitană

În prima duminică din Postul Sfințelor Paști, când în Biserica Ortodoxă este sărbătorită biruința drepte credințe asupra iconoclasmului și a tuturor ereziilor trinitare și hristologice care au framantat Biserica primelor opt veacuri creștine, Înaltpreasfințitul Părinte Ioan, Arhiepiscopul Timișoarei și Mitropolitul Banatului, a participat la Dumnezeiasca Liturghie a Sfântului Vasile cel Mare, oficiată la Catedrala mitropolitană „Sfinții Trei Ierarhi” din Timișoara. După chinonic, părintele Daniel Hlodec a dat citire Pastoralei Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române la Duminica Ortodoxiei.

După otpustul slujbei euharistice, Mitropolitul Banatului a rostit un cuvânt de învățătură, în cadrul căruia a explicat fragmentul evanghelic duminical, narat de Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan (1, 43-51). Totodată, Înaltpreasfinția Sa a creionat și contextul evenimentelor petrecute în capitala Imperiului Bizantin, la Constantinopol, în 11 martie 843, pe timpul împărătesei Teodora, atunci când, printr-un sinod, prezidat de patriarhul Metodie, a fost restabilită cinstirea sfințelor icoane și ratificate hotărârile dogmatice ale celor șapte Sinoade Ecumenice.

La final, Părintele Mitropolit Ioan a subliniat faptul că fiecare om este o icoană vie a Bisericii: „Așa cum sărut icoana când intru în Biserică, tot așa, îngăduiți-mi, să vă sărut și pe frații voastre, care sunteți icoanele vii din catedrala noastră din Timișoara. Dumnezeu să vă binecuvinteze și să rămâneți icoane vii cu care va împodobi Dumnezeu Raiul! Abia așteaptă Dumnezeu să-și vadă Raiul plin cu icoane ca dumneavoastră. Doamne, învrednicește-ne să ne așezi, pe toți, într-un loc în Rai și icoane vii fiind, să Te putem lăuda și preamări în vecii vecilor”!

Sfințirea crucii bisericii din parohia Jabăr

În Duminica Ortodoxiei, în ceas de seară, Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Ioan a poposit în parohia Jabăr, protopopiatul Lugoj unde a sfințit crucea și turnul care vor fi așezate pe biserică.

Soborul slujitorilor a fost format din părintele consilier pe probleme de patrimoniu și construcții bisericești, ing. Anișorac Timotei, părintele protopop Ionuț Furdean, părintele Aurel Andrieș, parohul bisericii și părintele Andi Valeriu Pop, preot paroh la parohia Boldur. Pe lângă credincioși, la eveniment au participat și reprezentanți ai autorităților locale.

După slujba de sfințire, Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Ioan a ținut un cuvânt de învățătură, în care a evidențiat că Biserica este cel mai sfânt loc dintr-un sat, totodată făcând apel la credincioși să iubească Biserica și locurile natale, însuflând această dragoste și celor mai tineri. Totodată, Înaltpreasfinția sa a explicat credincioșilor simbolistica Sfintei Cruci și rolul ei atât de important într-o comunitate care se strânge în jurul unui altar deasupra căruia Crucea este simbol al biruinței.

Părintele paroh a pregătit o diplomă de apreciere, diplomă semnată de Mitropolitul Banatului, pentru credincioasa Suba Agnesia, care timp de 40 de ani a frământat și copt prescurile pentru Sfânta Liturghie.

Sfințire de cruce la parohia Birda

Credincioșii Parohiei Birda din Protopopiatul Deta s-au bucurat, în Duminica a doua din Sfântul și Marele Post, avându-l în mijlocul lor, la sinaxa euharistică, pe Întâistătătorul Mitropoliei Banatului. Înaltpreasfințitul Părinte Ioan a participat în biserică cu hramul „Nașterea Maicii Domnului” la Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie, oficiată de părintele protopop Ioan Prisăcean, părintele paroh Valentin Bugariu și arhid. ing. Timotei Anișorac, consilier eparhial – Sectorul: Patrimoniu și construcții bisericești.

La final, Părintele Mitropolit Ioan, împreună cu soborul slujitor, a săvârșit slujba de sfințire a noii cruci, care va străjui, din înălțime, nu numai lăcașul de cult, ci întreaga localitate. Sfânta Cruce va fi așezată pe turla bisericii parohiale, care, prin osteneala preotului paroh Valentin Bugariu și a credincioșilor din comuna Birda, a trecut printr-un amplu proces de consolidare și restaurare.

Anul 2021 pentru comunitatea parohială din Birda este un an de referință, întrucât se împlinesc 110 de la edificarea bisericii și, totodată, 110 ani de slujire creștină neîntreruptă.

Hirotésie de duhovnic la parohia Brănești

În seara sărbătorii Bunevestiri, Înaltpreasfințitul Părinte Ioan, Mitropolitul Banatului, a făcut o vizită pastorală în Parohia Brănești, Protopopiatul Făget. În biserica cu hramul „Sfânta Cuv. Parascheva”, Părintele Mitropolit Ioan, împreună cu părintele protopop Dorin-Ioan Covaci și alți clerici din împrejurimi, a săvârșit Acatistul Bunevestiri. După slujba acatistului, Înaltpreasfinția Sa a oficiat slujba hirotesiei întru duhovnic a preotului paroh Eduard Grigorie Măstăcănean. În cuvântul de învățătură, rostit la finalul slujbei de hirotésie, Mitropolitul Banatului a vorbit despre importanța și rolul duhovnicului în viața credincioșilor.

Canonul cel Mare la catedrala mitropolitană

În prima zi din postul Sfințelor Paști, numit și Postul Mare sau Păresimile, Înaltpreasfințitul Părinte Ioan, Arhiepiscopul Timișoarei și Mitropolitul Banatului, a săvârșit, împreună cu un sobor de preoți și diaconi, la Catedrala mitropolitană din Timișoara, slujba Pavcerniței Mari, unită cu prima parte a Canonului de pocăință al Sfântului Andrei Criteanul.

La final, părintele Sergiu Pantea a rostit un cuvânt de învăță în cadrul căruia a reliefat semnificația și importanța postului pentru firea umană supusă coruptibilității și morții. În acest sens a fost subliniat faptul că: „postul este omorârea stricăciunii și a morții care a intrat în noi și în zidirea din jur; el nu pedepsește firea, ci

stricăciunea din fire, nu chinuie trupul, ci stricăciunea din trup. Menirea lui este aceea de a luci firea și de a arăta frumusețea chipului lui Dumnezeu din om (cf. Daniel 1, 11-15)”.

Părintele Mitropolit Ioan în sprijinul celor aflați în spitale

În prima săptămână din Postul Mare, Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Ioan, a mers în mijlocul semenilor aflați în suferință, internați la Spitalele de Psihiatrie de la Jebel și Gătaia, Arhiepiscopia Timișoarei.

Purtarea de grijă a Înaltpreasfinției Sale față de personalul medical și mai ales față de pacienții din ambele unități medicale, deja cunoscută, se manifestă atât prin atenția deosebită acordată vieții lor duhovnicești, cât și prin suplimentarea cantităților de alimente și de alte produse necesare în aceste așezăminte.

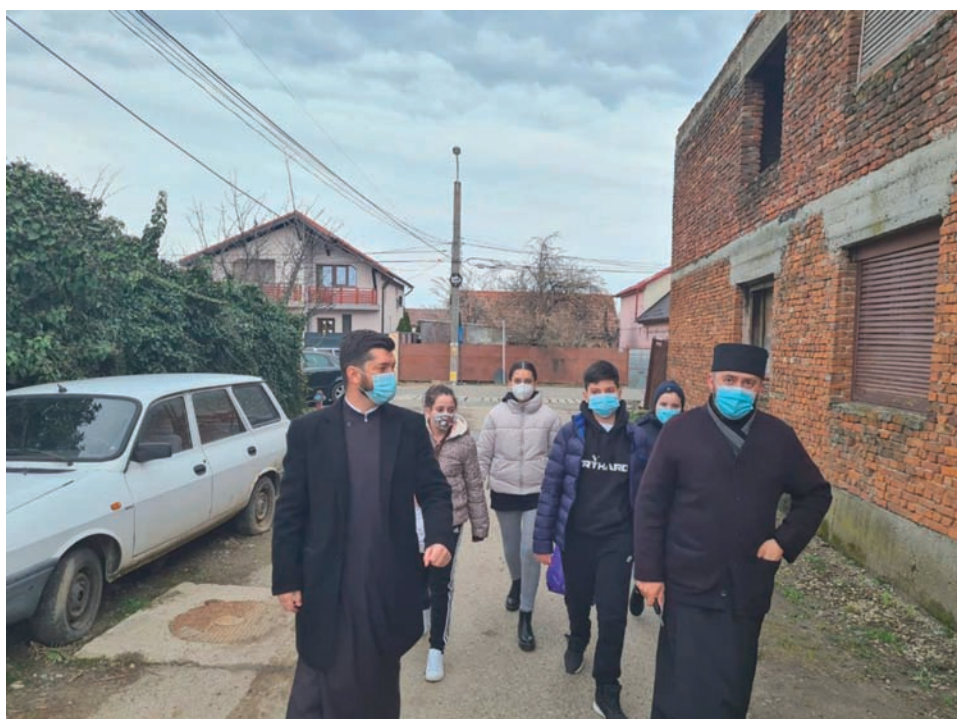
În ziua a patra din Postul Paștilor, Înaltpreasfințitul Ioan a mers cu gând de rugăciune și de mijlocire către Bunul Dumnezeu pentru însănătoșirea semenilor din cele două spitale, dar și cu 7,72 tone de

alimente, legume și fructe, pentru ca hrana lor cotidiană să fie un plus de bucurie.

Cu acest prilej directorul medical al Spitalului de Psihiatrie Jebel, Dr. Geanina Trâmbaci, spunea: „Nu am suficiente cuvinte de mulțumire și de apreciere pentru ajutorul primit din partea Bisericii și în special a Părintelui Mitropolit Ioan, fără de care mai ales în ultimul an ne-ar fi fost foarte greu. Alimentele și fructele primite ne sunt de mare folos și ne ajută să diversificăm meniul pacienților. Încă o dată suntem recunoscători Înaltpreasfinției Sale și Centrului eparhial în numele pacienților”.

Filantropie la parohia Ghiroda

La începutul Postului Sfințelor Paști, în Parohia Ghiroda Veche, s-au desfășurat mai multe activități filantropice, prin care s-a încercat apropierea de toți credincioșii care au nevoie de sprijin în această perioadă.

Una dintre aceste activități a constat în pregătirea unor pachete cu alimente perisabile și neperisabile și măști, împărțite unor familii din parohie, care se descurcă mai greu. Această activitate a fost inițiată de preotul paroh, Caius Andrașoni, de preotul slujitor Ciprian Cristea și de tinerii de la grupul de

cateheză duminicală, care și-au dorit să facă o faptă bună, în această perioadă, când multe familii sunt greu încercate. Din cauza pandemiei de coronavirus, mulți bătrâni, întâmpină dificultăți în a-și procura alimentele de bază, datorită perioadelor de carantinare a comunei Ghiroda, precum și a timpului limitat în care pot merge la magazin, motiv pentru care preoții parohiei alături de credincioșii lor au hotărât să se implice în ajutorarea persoanelor vârstnice.

În perioada următoare, tinerii de la grupul de cateheză vor pregăti și o expoziție de icoane cu vânzare, care va fi prezentată în biserica parohială, iar din bănuții ce se vor strânge, vor fi ajutate și alte familii aflate în dificultate.

Tot în această perioadă în parohia noastră, datorită dragostei credincioșilor și cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Ioan, a fost inițiată o colectă pentru o familie de credincioși, căreia i-a ars casa, fiind colectată suma de 9.500 lei. Prin implicarea preoților și credincioșilor parohiei se dorește ca această familie să beneficieze de un cămin, cât mai repede, pentru a putea locui în condiții optime (**a consemnat preot CAIUS ANDRAȘONI**).

Instalarea noului preot de la parohia Ictar Budinț

În Duminica Înfricoșătoarei Judecăți, din încredințarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Ioan, a avut loc instalarea noului preot paroh, Samtion Nicu Daniel, la biserica parohiei Ictar-Budinț, din protopopiatul Lugoj.

Soborul de slujitori a fost alcătuit din protopopul Ionuț Viorel Furdean, părintele Samtion Nicu Daniel, noul preot paroh și părintele Ioan Petru Pana preot paroh la parohia Românești, protopopiatul Făget.

După săvârșirea Sfintei Liturghii, părintele protopop l-a prezentat credincioșilor pe noul preot paroh, Samtion Nicu Daniel, un preot cu o frumoasă cultură teologică care a activat până acum în eparhia Severinului și Strehaei, la parohia Jiana, protopopiatul Vanju Mare.

Părintele protopop i-a înmănat noului preot paroh, Sfânta Evanghelie, Crucea și cheile bisericii, ca simbol al slujirii preoțești în noua parohie, după care a transmis tuturor binecuvântarea Înaltpreasfințitului Mitropolit Ioan, Arhiepiscopul Timișoarei și Mitropolitul Banatului.

Aurmat un cuvânt de mulțumire din partea părintelui paroh pentru ajutorul primit de la Dumnezeu, totodată, acesta a mulțumit Înaltpreasfințitului Mitropolit Ioan pentru încrederea acordată, părintelui protopop pentru cuvintele de încurajare și tuturor credincioșilor pentru frumoasa primire.

În parohia Ictar-Budinț, protopopiatul Lugoj se întâlnesc doua biserici, întrucât parohia este formată din unirea a doua sate, Ictar și Budinț. Ambele biserici au hramul Sfântului Mare Mucenic Gheorghe. Bisericile existente s-au construit în anul 1866, respectiv 1909.

Cântăreț de la parohia Partoș trecut la cele veșnice

Cu deosebită mâhnire în suflet, aducem la cunoștință faptul că cel mai iubit între credincioșii Parohiei Partoș și totodată cel mai longeviv cântăreț de strană, nu doar din Partoș, ci și din Banat, uica Pătru, bunul nostru credincios – Petru Radosav – a trecut în corul cântăreților din cer! După o prelungită suferință, timp în care nu s-a lăsat lipsit de prezența la Sfânta Liturghie, ori de câte ori starea de sănătate i-a permis, sufletul său vesel, plin de entuziasmul slujirii, statornic o viață întreagă de a cânta Domnului, s-a încredințat în mâinile Părintelui ceresc.

Acum, la ceas de despărțire vremelnică, ne alăturăm tuturor părtoșenilor în durerea ce s-a așternut în inimile acestora, înălțând cânt și rugăciune către Bunul Dumnezeu să-i facă veșnică odihna, iar pe cei rămași sa-i mângâie. Veșnica lui pomenire, în neam și neam! (a consemnat Arhim. Simeon Stana Stareț al mănăstirii și paroh al Oficiului parohial Partoș).

Ajutor pentru spitalul C.F.R. din Timișoara

În contextul evoluției situației epidemiologice actuale la nivelul jud. Timiș, a numărului crescut de persoane infectate cu noul coronavirus, cu forme medii și severe, Arhiepiscopia Timișoarei, prin sectorul Social-Filantropic și prin implicarea directă a Înaltpreasfințitului Părinte Ioan, Mitropolitul Banatului, vine, din nou, în sprijinul unităților medicale timișene, aflate în lupta pentru combaterea și reducerea efectelor pandemiei Covid-19.

Astfel, marți, 9 martie, Spitalul C. F. Timișoara (Spitalul CFR) a primit peste 350 de lenjerii de pat de unică folosință, necesare pacienților pozitivi SARS-CoV-2 din cadrul secției clinice suport Covid-19. Lenjeriile de pat din material textil au fost confecționate de monahiile de la Centrul eparhial din Timișoara, ca expresie a solidarității cu cei aflați pe patul de suferință.

Ajutorul umanitar de astăzi se înscrie în seria acțiunilor filantropice întreprinse de Arhiepiscopia Timișoarei de la începutul pandemiei, în vederea sprijinirii personalului medico-sanitar și a celui auxiliar, precum și pentru combaterea crizei de sănătate publică provocată de coronavirus.

Împărtășirea copiilor în parohia Berecuța

Miercuri, 31 martie a fost oficiată Sfânta Liturghie a Darurilor mai înainte sfințite în biserica cu hramul „Învierea Domnului” din parohia Berecuța, protopopiatul Deta.

Cu acest prilej la Sfânta Liturghie au participat preșcolarii și elevii de la Grădinița cu Program Normal și Școala Primară din localitate. Copiii au fost însoțiți la Sf. biserică de către prof. Ștefania Cercega și prof. Doru Popa. La Sfânta Liturghie alături de preotul paroh Zoran

Milovanov a slujit și preotul Valentin Bugariu de la parohia Birda, iar răspunsurile liturgice au fost date de cântărețul Florin Butiri din parohia Suclea.

Copiii îndrumați de prof. Ștefania Cercega au intonat priceasna „Era seară liniștită”.
La momentul potrivit copiii și credincioșii din parohie au fost împărtașiți cu Trupul și Sângele Domnului.

Slujbă de pomenire la parohia Jdioara

Aducându-ne aminte de cuvintele Sfântului Apostol Pavel din Epistola către Evrei, capitolul 13, versetul 7: „Aduceți-vă aminte de mai marii voștri, care v-au grăit vouă cuvântul lui Dumnezeu...”, Consiliul parohial și preotul paroh, la împlinirea a 70 de ani de la trecerea în veșnicie a preotului Gheorghe Vior, ctitorul bisericii monumentale din localitatea Jdioara, au pomenit în rugăciune pe toți preoții care au slujit, cu timp și fără timp, în această parohie, pentru binele și statornicia credincioșilor de pe aceste meleaguri. La acest moment liturgic au participat mulți credincioși, ceea ce relevă că a fost un moment binevenit, de aleasă trăire și amintire duhovnicească.

Slujba de pomenire a fost oficiată de preotul paroh Vali Ungar și preotul pensionar Petru Biriș, fiu al satului. Acesta din urmă a spus că toți preoții pentru care se face pomenirea au fost oameni harnici și dedicați misiunii pastorale, dar mai cu seamă, slujitori vrednici înaintea

Milostivului Dumnezeu pentru credincioșii de aici. De asemenea, l-a amintit pe preotul Dimitrie Blidaru, care a pătimit în închisorile comuniste datorită faptului că s-a împotrivit regimului ateu.

Aceste gânduri au fost așezate în inimile credincioșilor pentru a-i întări în credință și, de aceea, toți cei care au fost prezenți au trăit un moment emoționant și unic prin intensitatea mesajului. Ținând cont și de tematica anului 2021 decretat în Patriarhia Română ca „Anul comemorativ al celor adormiți în Domnul; valoarea liturgică și culturală a cimitirelor”, această pomenire va menține vie amintirea slujitorilor Sfântului Altar din Parohia Jdioara în inimile tuturor parohienilor.

Dumnezeu să-i înveșnicească pe acești vrednici preoți în Împărăția Lui!

Săptămână duhovnicească în parohia Birda

În săptămâna 21-14 martie a fost organizată momente de rugăciune publică și de învățătură zilnică în bisericile „Nașterea Maicii Domnului” și „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” ale parohiei Birda și filiei Sângeorge.

Slujbele religioase au debutat Duminică seara cu serviciul Vecerniei și a continuat cu rânduiala Pavecerniței Mari și a Canonului Mare în zilele de luni, marți, miercuri și joi, Sfânta Liturghie a Darurilor mai înainte sfințite și cea a Sfântului Vasile cel Mare (vinerea și Duminica), pomenirea morților (sâmbăta), Vecernia și Utrenia pentru ziua Duminicii și Taina Sfântului Maslu.

La Taina Sfântului Maslu au slujit P. On. Părinte Ioan Prisăcean, protopopul Detei și P. C. Părinți Zoran Milovanov (parohia Berecuța), Ioan Emanuel Popescu (parohia Ciacova), Călin Negrea (parohia Gătaia), Sebastian Andrei Petrescu (parohia Percosova), Tiberiu Gherasim (parohia Ferendia) și Valentin Bugariu, parohul locului.

Slujbele religioase au fost încheiate cu susținerea unei cateheze dedicată tematicii Anului Omagial al pastorației românilor din afara României. Astfel au fost prezentat rolul Bisericii Ortodoxe Române în America; Diaspora istorică (Basarabia, Ucraina, Ungaria, Serbia, Peninsula Balcanică); Diaspora din

Europa. Cu acest prilej au fost prezentat principalele organizații bisericești, parohii, activități educative și filantropice, medalioane de clerici și teologi români. Un sociolog român apreciază rolul și rostul Bisericii Ortodoxe românești din Diaspora: „Majoritatea comunităților s-au strâns în jurul bisericilor, creîndu-și școli de Duminică și apoi publicații, unele efemere, altele de durată. Pe lângă biserici au luat naștere adevărate centre de cultură, civilizație și tradiții românești, totodată locuri de recreație și odihnă”.

Joi, 18 martie a fost pregătită o cateheză ilustrată dedicată aniversării unui ierarh și cărturar român cu prilejul Centenarului nașterii (1921-2021): „Mitropolitul Bartolomeu Valeriu Anania la 100 de ani” în cadrul căreia a fost prezentate secvențial etapele biobibliografiei Înaltului ierarh dar și legătura acestuia cu Banatul. „După Mitropolitul Bartolomeu participarea la Sf. Liturghie îi oferă credinciosului șansa de a primi Lumina lui Hristos prin toate cele cinci simțuri ale sale: prin simțul văzului, icoanele; prin simțul auzului, cântările; prin simțul mirosului, tămâia; prin simțul tactil, închinarea; prin simțul gustului, cuminecătura” (Dumitru Cobzaru, *Bătrânul cărturar și tânărul mitropolit Bartolomeu Valeriu Anania*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2020, p. 58).

După otpustul Sfintei Liturghii a fost prezentat credincioșilor nr. 37 al revistei de cultură și religie rurală „Arhanghelul” și expoziția „Maica Domnului în Scandinavia” dedicată Anului Omagial al pastorației românilor din afara granițelor României și realizată de șase preșcolari și școlari din parohie: Boiangiu Andrei, Filip Bogdan, Groza Mădălina, Rus Nicholas, Șuștrea Lorena și Viman Sofia.

Sfinte Masluri la parohii din protopopiatul Deta

Ciacova

În Duminica a II-a din Postul Mare prin grija P. C. Părinte Ioan Emanuel Popescu s-a săvârșit Taina Sfântului Maslu de obște în biserica cu hramul „Adormirea Maicii Domnului” din parohia Ciacova, protopopiatul Deta.

Cu acest prilej au slujit P. On. Părinte Ioan Prisăcean, protopopul Detei și P. C. Părinți Valentin Bugariu (parohia Birda), Daniel Groza (parohia Petroman), Marcel Moclinda (parohia Șipet), Adrian Coșuț (Centrul de Îngrijire și Asistență Ciacova) și Ioan Emanuel Popescu, parohul locului.

Cuvântul de învățătură susținut de de Preaonoratul Părinte Protopop a dezvăluit celor prezenți personalitatea duhovnicească a Sfântului Grigorie Palama, contribuția acestuia la dezvoltarea teologiei ortodoxe.

S-au împărtășit de rugăciune, lectură biblică și de darul eleoungării mai mulți enoriași ai parohiei.

Ferendia

La Praznicul Bunei Vestiri la inițiativa P. C. Părinte Tiberiu Gherasim și a comunității parohiale a fost oficiată Taina Sfântului Maslu în biserica cu hramul „Adormirea Maicii Domnului” din parohia Ferendia.

Cu acest prilej sub protia P. C. Părinte paroh au slujit P. C. Părinți Valentin Bugariu (parohia Birda), Georgian Popovici (parohia Stamora Germană), Marius Crăciunescu (parohia Clopodia), Sebastian Andrei Petrescu (parohia Percosova), Damian Griguță (parohia Gherman) și Pavel Jijița (parohia Moravița) iar răspunsurile liturgice au fost date de credincioși din parohia Ferendia și cele învecinate, Clopodia și Jamu Mare.

Cuvântul de învățătură a fost susținut de părintele Georgian Popovici care a avut temă centrală: „Importanța cuvântului în viața creștină” cu exemplificări din rugăciunea liturgică și din teologia contemporană.

La otpustul Sfintei Taine, părintele Tiberiu Gherasim a îndemnat pe credincioșii prezenți la fructificarea darului credinței prin fapte bune și a expus cazul unei credincioase aflată într-o stare materială delicată.

Sculea

În Duminica a III-a din Postul Mare prin grija P. C. Părinte Ioan Babun a fost oficiată Taina Sfântului Maslu în biserica cu hramul „Adormirea Maicii Domnului” din parohia Sculea, protopopiatul Deta.

Cu acest prilej au slujit P. On. Părinte Ioan Prisăcean, protopopul Detei și P. C. Părinți Ionel Rujan

(parohia Opațița), Petru Achim (parohia Banloc), Valentin Bugariu (parohia Birda), Călin Negrea (parohia Gătaia), Iulian Popa (parohia Colonia Gătaia) și Ioan Babun, preotul locului.

Cuvântul de învățătură a fost susținut de Preaonoratul Părinte Protopop care a tâlcuit pornind de la pericopa duminicală (Marcu 8, 34-38; 9, 1) semnificația jertfei pentru mântuire. Asumarea crucii de către credincios este o parte a mântuirii subiective la care este chemat fiecare creștin.

S-au bucurat de părtășia rugăciunii, de citirile scripturistice și eleoungere mai mulți credincioși din parohia Sculea și din cele învecinate ei.

Voiteg

În Duminica a V-a din Postul Mare a fost săvârșită Taina Sfântului Maslu de obște în biserica cu hramul „Sfântul Mare Mucenic Gheorghe” din parohia Voiteg, protopopiatul Deta.

La invitația P. C. Părinte Dragan Giorgiev, parohul locului, au slujit P. On. Părinte Ioan Prisăcean, protopopul Detei, P. C. Părinți Zaharia George (pensionar), Valentin Bugariu (parohia Birda) și Ionuț Mania (parohia Liebling).

Cuvântul de învățătură a fost susținut de P. On. Părinte Protopop care a vorbit despre importanța credinței pentru lumea de astăzi.

S-au împărtășit de darurile Sfintei Taine a Maslului, mai mulți credincioși din parohie și din cele vecine.

Liebling

Duminică 11 aprilie a fost oficiată Taina Sfântului Maslu de obște în biserica cu hramul „Sfântul Mare Mucenic Gheorghe” din parohia Liebling, protopopiatul Deta.

La invitația P. C. Părinte Ionuț Mania, parohul locului au slujit P. C. Părinți Daniel Hlodec (Catedrala Mitropolitană), Dragan Giorgiev (parohia Voiteg), Ștefan Marenciuc (parohia Stamora Română).

Cuvântul de învățătură a fost pregătit și susținut de părintele Dragan Giorgiev care plecând de la prima pericopă evanghelică de la Sfânta Liturghie (Marcu 9, 17-32) a dezvoltat semnificația unității și a credinței pentru viața de astăzi.

S-au bucurat de rugăciunea comună, de lecturile biblice și de eleoungere mai mulți credincioși din parohie.

Gătaia

În Duminica a IV-a din Postul Mare a fost săvârșită Taina Sfântului Maslu în biserica cu hramul „Învierea Domnului” din parohia Gătaia, protopopiatul Deta.

La invitația P. C. Părinte paroh Călin Negrea au slujit P. On. Părinte Ioan Prisăcean, protopopul Detei și P. C. Părinți Ioan Babun (parohia Sculea), Valentin Bugariu (parohia Birda), Iulian Popa (parohia Colonia

Gătaia) și Sebastian Andrei Petrescu (parohia Percosova).

Cuvântul de învățătură a fost susținut de către Preaonoratul Părinte Protopop care a vorbit celor prezenți de semnificația Sfântului Ioan Scărarul pentru spiritualitatea creștină ca un autor care „a trăit cele ce a scris și a scris cele ce a trăit”. Totodată treaptă cu treaptă, creștinul poate ajunge la desăvârșire practicând virtuțile și lăsând în urmă patimile și păcatele. Taina Sfântului Maslu săvârșit este un bun prilej de comuniune în rugăciune și împărtășire de harul dumnezeiesc.

Răspunsurile la Sfânta Taină au fost date de Corul „Doina” al Parohiei Gătaia.

S-au bucurat de comuniunea liturgică mai mulți credincioși din parohie, din cele vecine și chiar din altele mai îndepărtate geografic.

Întâlnire Pro Vita la protopopiatul Timișoara II

Marți, 30 martie, la sediul Protopopiatului Timișoara II a avut loc întâlnirea Pro Vita, la care au fost invitate psihologul școlar Amalia Doboș și medicul de Obstetrică-Ginecologie Luminița Sturz, din Arad.

Au fost prezenți părinții protopopi Zaharia Pereș de la Protopopiatul Timișoara I și Cristian Păiș de al Protopopiatul Timișoara II, împreună cu preoți și tineri din oraș.

Au fost dezbătute teme de interes, în care a fost afirmată valoarea vieții și responsabilitatea noastră de a proteja viața fiecărui copil pe care Dumnezeu îl cheamă la existență. Invitații au evidențiat numeroase experiențe pe care le-au avut și care le-au întărit credința că Dumnezeu lucrează în lume; de aceea, suntem datori de a fi împreună lucrători cu El și de a mărturisi valorile creștine, într-o lume ce se depărtează din ce în ce mai mult de credința în Mântuitorul nostru Iisus Hristos.

Scopul întâlnirii a fost de a sublinia importanța și caracterul unic al fiecărei vieți umane, atrăgând atenția asupra traumelor prin care trec femeile care fac întreruperi de sarcină. De asemenea, s-a discutat despre tot ceea ce înseamnă „pro-viață”, de la realități științifice la adevăruri teologice, mai ales acum, în contextul actual de pandemie.

Au fost abordate subiecte de interes, precum: credință și rugăciune în situații de criză, Botezul copilului în incubator, Botezul copiilor săvârșit canonic în Biserică, copiii născuți prematur și terapia ocupațională cu ajutorul artei pentru mame, legătura dintre mamă și copil-sentimente materne dincolo de limitele izolării, carantina, terapie post-natală; protejarea vieții în plină criză pandemică și multe altele.

Au urmat o serie de întrebări, au fost discuții vii, atât din partea preoților invitați, cât și din partea celor mai tineri, la care cele două specialiste invitate au răspuns profesional, în care s-a remarcat dorința participanților de a respecta viața și de a proteja fiecare suflet viu, care dorește să se bucure de această lume.

Organizatorii evenimentului Pro Vita au fost Protopopiatul Timișoara I și Timișoara II.

Acțiune caritabilă la centrul de zi pentru copii din Lugoj

În data de 30 martie a.c. la Centrul de zi pentru copii „Sf. Nicolae” din Lugoj s-a desfășurat acțiunea caritabilă intitulată „Gătești și dăruiești” al cărei promotor este domnul Paul Sebastian de la „Bucătăria lui Paul”.

Evenimentul respectiv se înscrie într-o serie de acțiuni de acest gen, desfășurate la nivelul întregului județ, prin care acest concept „Bucătăria lui Paul”, dorește să promoveze acțiuni cu scop social în vederea ajutorării familiilor și persoanelor nevoiașe.

De data aceasta, acțiunea a fost organizată în colaborare cu Centrul de zi pentru copii „Sf. Nicolae” din Lugoj, unde se vor oferi în jur de 100 pachete cu hrană caldă familiilor cu copii aflați în programul centrului, precum și altor familii

nevoiașe din Lugoj și din împrejurimi. Pentru această acțiune au contribuit financiar și au fost implicați voluntari, care prin gestul respectiv au dorit să contribuie la ajutorarea aproapelui, ținându-se cont și de perioada prepascală în care ne aflăm, când fiecare dintre noi devenim mai sensibili și mai aplecați spre nevoile celor lipsiți.

Adresăm mulțumiri tuturor celor implicați în buna desfășurare a acestui eveniment, voluntarilor și Școlii speciale „Alexandru Roșca” reprezentată de doamna director Viorica Paraschiv, pentru contribuția și sprijinul arătate astăzi.

Reamintim că la Centrul de zi pentru copii „Sf. Nicolae” din Lugoj sunt înscriși un număr de 25 copii, cu vârsta cuprinsă între 7 și 14 ani, proveniți din familii defavorizate, iar misiunea centrului este de a preveni abandonul școlar și creșterea performanțelor școlare la acești copii (a consemnat preot CRISTIAN CERBU).

Activități ale militarilor lugojeni

Batalionul 183 Artilerie Mixtă „GENERAL ION DRAGALINA” în colaborare cu Asociația Militar Culturală „Sfântul Gheorghe” Lugoj au desfășurat în preajma zilei de 8 martie o serie de acțiuni venite a aduce zâmbetul aceluia ce trec prin momente mai puțin fericite. În acest sens a fost vizitat Căminul de Bătrâni „Anita Heim” din Lugoj unde au fost împărțite tuturor beneficiarilor daruri. De asemenea toate doamnele prezente la eveniment au primit din partea organizatorilor flori, simbol al gingășiei și al frumuseții.

Piatra de temelie pentru Căminului de seniori „Anita Heim” a fost pusă în anul 1992, iar doi ani mai târziu, instituția a început să funcționeze, inaugurarea având loc la 23 martie 1994 când și-a deschis și porțile pentru bătrânii care nu mai puteau fi ajutați de familiile lor. La ora aceea, Lugojul nu dispunea

de un cămin de bătrâni, toți vârstnicii asistați fiind transferați la Centrul de la Găvoajdia. În momentul de față instituția are în grijă un număr de 19 de persoane.

Întreaga activitatea a avut loc cu respectarea tuturor normelor de protecție împotriva infectării cu virusul SARS-CoV-2 (a consemnat preot **dr. EMANUEL GAFIȚA, Garnizoana Lugoj**).

Expoziție de icoane la parohia Ghiroda

În Duminica a doua a Sfântului și Marelui Post, în Parohia Ghiroda Veche a fost organizată o expoziție de icoane cu vânzare, ce au fost pictate de tinerii de la grupul de cateheză duminicală „Sf. M.Mc.Gheorghe” și de un grup de elevi ai Școlii Gimnaziale din Ghiroda.

Acest atelier de pictură s-a desfășurat pe o perioadă de o săptămână, din prima duminică a postului numită a Ortodoxiei și până în duminica a doua, fiind antrenați 21 de tineri ai parohiei noastre, care au pictat cu drag aceste icoane, le-au înrămat și pregătit pentru expoziție sub îndrumarea preotului paroh Caius Andrașoni, a preotului slujitor Ciprian Cristea și a doamnei prof. de Religie Cecilia Cruceru. Icoanele au fost sfințite și prezentate credincioșilor doritori de a le lua acasă cu îndrumarea de lăsa un bănuț pentru munca depusă de acești tineri minunați, care sunt activi în viața bisericii noastre și în aceste momente mai grele în care suntem restricționați din cauza pandemiei, fiind puși în situația de a menține aceste cateheze cu tinerii noștri prin toate mijloacele, atât fizic cât și online.

Credincioșii din Ghiroda au achiziționat cu multă dragoste toate aceste icoane, iar din banii strânși vor pregăti, împreună cu tinerii parohiei, pachete cu alimente pentru familiile greu încercate din parohie și pachete cu cele de trebuință copiilor internați la secția de Oncologie a Spitalului de Copii „Louis Țurcanu” din Timișoara.

PĂRINTELE PENSIONAR LIVIU NEGOIȚĂ A TRECUT LA VIAȚA VEȘNICĂ

REDAȚIA

S-a născut la data de 7 iulie 1953 în localitatea Băneasa, jud. Constanța, fiind fiul lui Marin, ofițer de armată, și al Mariei, casnică, având o soră geamănă, Florentina și o soră mai mare, Ecaterina.

Între anii 1964 – 1968 urmează școala generală din cadrul Liceului nr. 7 din Timișoara, iar între anii 1967 – 1973 urmează Liceul de Cultură Generală Odobești, jud. Vrancea. După studiile liceale se îndreaptă spre studii teologice, și între anii 1974 – 1978 urmează Institutul Teologic Universitar Sibiu. După absolvirea Institutului teologic este hirotonit preot în anul 1979 și numit la parohia Măureni, județul Caraș-Severin.

În anul 1980 a semnat, alături de alți preoți, o scrisoare de eliberare de către comuniști a părintelui Gheorghe Calciu-Dumitreasa, scrisoarea fiind citită în cadrul emisiunii „Lumea Creștină” a postului de radio Europa Liberă. Repercusiunile nu au întârziat să apară, fiind nevoit ca în iulie 1984 să plece în Statele Unite ale Americii. După numeroase frământări, simțind că locul său nu este acolo, se întoarce în România, și, fiind pasionat de filosofie, îl vizitează pe filosoful Constantin Noica, la Păltiniș.

Din anul 1990 este numit preot în cadrul parohiei Elisabetin din Timișoara, unde a slujit până în anul 2003 când este încadrat

la parohia Sf. Arhid. Ștefan – Biserica Martirilor, unde a slujit până la pensionarea sa, pe caz de boală, în anul 2015. A fost căsătorit cu Mirela și are un fiu, Emanuel, care locuiește la Brașov.

În anul 1998 a publicat cartea „Biserica și Puterea” la editura Eurstampa, carte pe care o începe cu un citat din filosoful Constantin Noica: „România este țara unde se poate muri” și pe care o termină

cu cuvintele „Să încercăm mereu, ori de câte ori cădem sub povara Crucii, să ne ridicăm, deoarece creștinismul înseamnă IERTARE și SCHIMBARE, iar însumat IUBIRE”.

După o grea suferință sufletul său s-a mutat la Domnul, miercuri, 17 martie, iar înmormântarea a fost săvârșită vineri, 19 martie, după Sfânta Liturghie a Darurilor mai înainte sfințite.

Veșnica lui pomenire!

SCULPTORUL AUREL GHEORGHE ARDELEAN A PLECAT SĂ ÎMPODOBEASCĂ GRĂDINA RAIULUI

Preot dr. IONEL POPESCU
Vicar eparhial

Vestea fulgerătoare că sculptorul, prozatorul și dramaturgul Aurel Gheorghe Ardeleanu nu mai este printre noi ne-a îndurerat pe toți cei ce l-am cunoscut, l-am prețuit și l-am iubit. Personalitate a vieții artistice și culturale din Banat, Aurel Gheorghe Ardeleanu s-a remarcat îndeosebi prin piesele de teatru pe care le-a scris și care au fost puse în scenă în mai multe orașe ale țării, dar și prin impresionantele creații sculpturale expuse în țară și peste hotare. Din rândul personalităților al căror chip l-a modelat, în lut și bronz, fac parte și reprezentanți de marcă ai vieții bisericești din Banat: ierarhi, protopopi, profesori de Teologie, ctitori de biserici etc.

Regretatul om de cultură și artă Aurel Gheorghe Ardeleanu a împodobit și parcul bisericii „Nașterea Maicii Domnului” a parohiei Timișoara-Iosefin, cu șapte busturi ale înaintașilor care au contribuit la înființarea parohiei, la construirea lăcașului nostru de cult, la derularea

unor activități bisericești, culturale și filantropice de mare importanță și de folos semenilor. Colaborarea noastră cu maestrul Ardeleanu a durat mai mulți ani, perioadă de timp în care ne-am apropiat sufletește și am avut prilejul de a-l cunoaște mai bine și de a-i descoperi multiplele calități morale și spirituale. Statura morală și intelectuală a distinsului artist Aurel Gheorghe Ardeleanu este imposibil de caracterizat în câteva cuvinte, oricât de iscusite ar fi acestea. Biografii, artiștii, cercetătorii și criticii îi vor analiza creațiile și vor pune în lumină creațiile sale literare și sculpturale. Noi, însă, ca oameni ai Bisericii, apreciem calitățile sale morale deosebite, mai ales modestia în care s-a înveșmântat și care poate fi numită, fără exagerare, SMERENIE.

La 21 februarie a.c. am participat, însoțindu-l pe Părintele Mitropolit Ioan, la dezvelirea și binecuvântarea bustului vrednicului de pomenire, mitropolitul Vasile Lazarescu, așezat la umbra bisericii din satul natal Cornești (Jadani), în care fostul ierarh a fost botezat. Mult și- a dorit să pună în valoare chipul mitropolitului Vasile și Dumnezeu i-a împlinit dorința, dăruindu-i și bucuria de a-l vedea pe soclu. Nu bănuiam atunci că peste o lună Dumnezeu îl va lua în ceruri, să împodobească grădina raiului.

Aurel Gheorghe Ardeleanu rămâne în amintirea noastră ca un om minunat, înțelept, echilibrat, profund, un om al faptelor și nu al vorbelor, un om cuminte, smerit și credincios, un luceafăr pe cerul culturii și al vieții artistice bănățene și, de ce nu, naționale.

Regretăm sincer că încă un prieten drag s-a așezat la „masa tăcerii” sufletului nostru și rugăm pe Tatăl ceresc să-i așeze sufletul în cetele din cerul sfânt ale literaților și ale artiștilor iubitori de Hristos!

Veșnică să fie pomenirea sa din neam în neam!

AGENDA ÎNALTPREASFINȚITULUI PĂRINTE MITROPOLIT IOAN AL BANATULUI

1 martie

A primit pe tinerele Theodora Schausz și Teodora Crăciunescu de la Asociația ASCOR Timișoara;
A primit pe preotul paroh Dorel Cimponeriu, de la parohia Lugoj IV, din protopopiatul Lugoj.

2 martie

A primit pe domnul Demostene Popa, din Timișoara;
A primit pe domnul academician Ion Păun Otiman, din Timișoara, dimpreună cu domnul prof. univ. dr. Cosmin Popescu, rectorul Universității de Științe Agricole și Medicină Veterinară din Timișoara;
A primit pe domnul Mircea Manta, directorul societății "Oglinda", din Timișoara;
A primit pe preotul paroh Pavel Popa, de la parohia Căpăt, din protopopiatul Lugoj;
A primit pe preotul Adrian Covan, lector dr. la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Timișoara;
A primit pe preotul paroh Aurelian Milă, de la parohia Recaș II, din protopopiatul Timișoara II.

3 martie

A primit pe preotul Cristian Păiș, protopopul Oficiului protopopesc Timișoara II;
A primit pe domnul col. Sorin Homeag, comandantul Spitalului Clinic Militar de Urgență "Dr. Victor Popescu", din Timișoara;
A vizitat parohiile Hodoș și Paniova din protopopiatul Lugoj;
S-a întâlnit cu domnul Nicolae-Dănuț Negru, primarul comunei Racovița, jud. Timiș, la sediul Primăriei.

4 martie

A primit pe domnul Ioan Gârboni, directorul Filarmonicii de Stat "Banatul", din Timișoara;
A primit pe domnul prof. univ. dr. Constantin Luca, din Timișoara;
La invitația Prefecturii Județului Timiș, a participat la ceremonia de învestire a noului prefect, domnul avocat Zoltan Nemeth, precum și a noului subprefect Andreas Molnar, în Sala multifuncțională a Consiliului Județean Timiș;
A primit pe preotul paroh Marius Ioana, de la Biserica Studenților, din protopopiatul Timișoara II;
A primit pe domnul Comisar Șef Georgică Alexeev, Comandantul Penitenciarului Timișoara;
A primit pe domnul dr. Virgil Musta, de la Spitalul de Boli Infecțioase "Victor Babeș", din Timișoara;
A primit pe protosinghelul Matei Buliga, starețul mănăstirii Dobrești, din protopopiatul Lugoj.

10 martie

A primit pe monahul Serafim Hotea, de la schitul Moneasa, din Arhiepiscopia Aradului;
A primit pe preotul Ionel Adrian Găină, din Episcopia Caransebeșului.

15 martie

A primit pe preotul paroh Ionel Stupariu, de la parohie Macedonia, din protopopiatul Deta;
A primit pe preotul Dorin Covaci, protopopul Oficiului protopopesc Făget.

16 martie

A primit pe preotul paroh Sebastian Pîra, de la parohia Teș, din protopopiatul Lugoj.

17 martie

A primit pe preotul paroh Cosmin Panțuru, de la parohia Timișoara Sf. Ilie – Fabric, din protopopiatul Timișoara II.

18 martie

A vizitat Spitalele de Psihiatrie de la Jebel și Gătaia, oferind totodată peste 7 tone de alimente, legume și fructe, ajutând astfel la îmbunătățirea hranei cotidiene a pacienților din spitalele în cauză.

21 martie

A oficiat Sfânta Liturghie la catedrala mitropolitană, cu prilejul Duminicii Ortodoxiei, prima din Postul Sfințelor Paști.

22 martie

A primit pe preotul paroh Daniel Rusandru, de la parohia Livezile, din protopopiatul Deta, dimpreună cu epitropul bisericii;

A primit pe preotul Alin Cuza, de la parohia Timișoara Calea Martirilor – Sfântul Ștefan, din protopopiatul Timișoara II.

23 martie

A prezidat examenul de capacitate preotească, sesiunea de primăvară, desfășurat în Sala festivă a Centrului eparhial.

A primit pe preotul paroh Florin Băran, de la parohia Șag din protopopiatul Timișoara I;

A primit pe preotul paroh Ionuț Vîntu, de la parohia Ianova, din protopopiatul Timișoara II, dimpreună cu Ioan Chirilă epitrop parohial, respectiv Ioan Negru consilier parohial;

A primit pe preotul paroh Florin Matyaș, de la parohia Beba Veche, din protopopiatul Sânnicolau Mare, dimpreună cu domnul Valerian Marocico, epitrop parohial, respectiv Nicolae Pîrlăgeanu consilier parohial;

A primit pe preotul paroh Cosmin Chiroiu, de la parohia Gottlob, din protopopiatul Sânnicolau Mare, dimpreună cu domnul Nicolae Nacu epitrop parohial, respectiv Gheorghe Schiopu consilier parohial.

25 martie

Cu ocazia praznicului Bunei Vestiri a oficiat Sfânta Liturghie în biserica parohiei Sânnandrei Colonie, din protopopiatul Timișoara I, în cadrul căreia a hirotonit întru diacon, pe teologul Eudjen Cinc, pe seama catedralei episcopale din Vârșeț, Episcopia Daciei Felix, Republica Serbia;

În după-amiaza zilei a poposit în biserica mănăstirii *Izvorul Miron*, Românești, unde a oficiat slujba de primire în rândurile monahiilor, a tinerei Adelina-Medana Lăutaș;

În seara sărbătorii, în biserica parohiei Brănești, din protopopiatul Făget, a hirotesit întru duhovnic, pe preotul paroh Eduard Măstăcănean.

28 martie

A participat la Sfânta Liturghie, în biserica parohiei Birda, din cadrul protopopiatului Deta, la finalul căreia a sfințit noua cruce ce va fi așezată pe turla bisericii, încheindu-se astfel lucrările de consolidare și reparații desfășurate la lăcașul de cult.

29 martie

A vizitat șantierul de pictură din nou, de la parohia Visag, din cadrul protopopiatului Lugoj.

30 martie

A primit pe doamna Viviana Țecu, consilier județean, Consiliul Județean Timiș;

A primit pe diaconul Daniel Albu, din Arhiepiscopia Germaniei, Austriei și Luxemburgului;

A vizitat parohia Duboz-Cadăr, din protopopiatul Lugoj, unde s-a întâlnit cu domnul primar al comunei Nițchidorf, Dănuț Drăghici, respectiv preotul paroh al localității, Adrian Solomon.

**A consemnat preot MARIUS SFERCOCI
Inspector eparhial**